

per quam ingressus est Dominus, semper fuerit **A** clausa. Sic enim ait Ezechiel propheta: *Et converti me, inquit, ad viam portæ sanctuarii, quæ respiciebat ad orientem, et ecce erat clausa. Et dixit Dominus ad me: Porta hæc, quam vides, clausa erit, et non aperietur. Vir non transiet per eam, quoniam Dominus Deus Israel egredietur per eam, et semper erit clausa (Ezech. xliv, 1).* Ecce ubi evidenter ostenditur nobis quia sancta Maria semper virgo post partum. Cantet ergo tibi, Domine, omnis terra canticum novum, quia fecisti in cælo novum, ut virgo sine virili complexu virilem conciperet et pareret sexum. Concepit, et virgo est; generat, et virgo est; lactat, et virgo est. Maria sancta, hæretice, mater esse potuit, mulier esse non potuit. Iatumescent ubera virginis, et intacta manent genitalia matris. Utrique corrumpi non potuit: quæ integritatem genuit. Magnum meritum, magnum donum, magna gratia. Ancilla peperit Dominum, creatura peperit creatorem, filia peperit patrem; filia divinitatis, mater humanitatis. *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis (Joan. 1, 14).*

EJUSDEM SERMO XIV.

[Ei eod. Ms. P. Florez.]

Charissimi, Filius Dei sine tempore natus ex Patre, quid erat antequam veniret in homine? Facite itaque vos quæsisse, et dixisse: Antequam Christus de Maria Virgine nasceretur, putas erat, aut non erat? His cogitationibus respondet ipse Dominus; quando enim ei dictum est a Judæis: *quinquaginta annos nondum habes, et Abraham vidisti?* respondit, et dixit: *Amen dico vobis, ante Abraham ego sum (Joan. viii, 57, 58).* Ergo erat. Sed quid erat? Ne forte aliquis dicat: Angelus erat, audite oraculum. Sanctum Evangelium respondet vobis. Nostis quod erat Christus, et quæritis quid erat? *In principio erat Verbum (Joan. 1, 1).* Ecce quid erat. In principio erat Verbum; non in principio factum est Verbum, sed erat Verbum. Dic quale Verbum? Vis audire quale Verbum? *Et Deus erat Verbum.* O Verbum! Tale Verbum quis explicet verbis? *Et Deus erat Verbum.* Sed forte Deus factus est a Deo? Absit. Unde scimus quod absit? Noli dicere factum. Audi quod sequitur Evangelium: *Omnia per ipsum facta sunt (Ibid., 5).* Omnia quid est? Omne quidquid factum est a Deo, per ipsum factum est. Quomodo ergo ipse factus est? Nunquid ipse se fecit? Postremo si ipse se fecit, erat qui se faceret. Si ergo qui se faceret erat, nunquam deerat.

Quomodo ergo in Virgine tale Verbum? Quomodo Verbum Dei in utero Virginis? Angelos non deseruit, Patrem non deseruit. Quomodo ergo in illo utero includi potuit? Absit. Esse potuit, includi non potuit. Quomodo, inquit, esse potuit tantus in loco tantillo? Ergo nec capit uterus quem non capit mundus. De verbo meo vobiscum ago. Ecce quod loquor, quod vobis dico, hoc comprehendite. Hoc certe miramur, quomodo Christus carnem accepit? De Virgine natus est, et a Patre non recessit. Ecce ego quod loquor vobis antequam ad vos proferam verbum, jam in corde habeo verbum. Non enim dicerem vobis, nisi antea cogitarem. Quando cogitavi quod vobis dicerem, jam in corde meo verbum erat. Et quærebam quomodo veniret ad te quod erat in me. Attendi cujus linguæ esses. Inveni te Latinum. Latine tibi proferendum est verbum. Si autem Græcus esses, Græce tibi loqui deberem, et proferrem ad te verbum Græcum. Prorus verbum quod est in corde meo antecedit linguas istas. Quæro illi sonum, quasi vehiculum, unde perveniat ad te, quod non recedit a me. Ecce audistis, et quod erat in corde meo jam est et in vestro. Et in meo est, et in vestro est. Et vos habere coepistis, et ego non perdi. Sicut verbum meum assumpsit sonum, per quem audiretur, sic Verbum Dei assumpsit carnem, per quam videretur. Et sicut verbum meum, quod ad vos accessit, a me non recessit, sic Verbum Dei cum in utero matris fuit, Patrem penitus et cælestia non reliquit. Quia qui per humanitatem gignebatur in carne, per divinitatem cum Patre regnabat et regnat ubique. In utero Virginis ita teneri potuit, includi non potuit. Sicut sapientia hominis animo reunitur, nec tamen quolibet vinculo religatur; sic quoque magnus Deus parvo Virginis habitavit in utero, sicut semper habitat in corde purissimo. Quantum potui dixi. Et tamen quid dixi? Quis dixit? Homo loqui vult de Deo. Tantus est, talis est, ut nec loqui eum possimus, nec de eo tacere debeamus. Accipiat in voce nostra affectum, non defectum. Gratias tibi, Domine, quia volui dicere. Quam longe est a tua magnitudine quod dixi, tu scis. Tamen de modicis micis mensæ tuæ pavi conservos meos. Pasce tu interius quos regenerasti, et nutriti. Domine Deus, nos voca, ut ascendamus ad te; firma, ne recedamus a te. Ut cum nos in hac vita cum pietate porrexeris, et ad te sine confusione perduxeris, laudemus nomen tuum in sæcula sæculorum. Amen.

Deo gratias.

APPENDIX SECUNDA.

OPERA SANCTO HILDEFONSO SUPPOSITA.

LIBELLUS DE CORONA VIRGINIS.

PŒFATIO.

Dubia Hildefonsi opera sequuntur ea quæ ipsi falso ascripta comperimus. In quibus primus nobis censendus occurrit libellus inscriptus Corona beatæ Mariæ virginis, quem ipsi adjudicare laboravit ante omnes Petrus de Alva, e Franciscana familia theologus satis notus cum præter multam doctrinam, tum vero maxime ob instigum in Dei genitricem devotionem, cujus cultui gloriæque sese totum multos annos mancipasse videtur. Hic ergo in tom. II Bibliothecæ Marianæ, quam maximo conatu aggressus, morte præoccupatus affectam reliquit, hanc Coronam edidit sub hoc titulo: *Corona beatæ Mariæ virginis auctoris*

anonymi; forte Hildefonsi archiepiscopi Toletani. Fatetur equidem, in Ms. vetusto sanctæ Ecclesiæ Toletanæ, ex quo eam primus evulgabat, sine auctoris nomine reperiri. Quem auctorem cum frustra quaesisset, consulens catalogos scriptorum ecclesiasticorum, quos constasset Coronas Virgini calamo contextuisse, subiit illius animum cogitatio illa, forte non alteri quam sancto Hildefonso Toletano fuisse ascribendam. Huic conjecturæ aliquæ rationes suo iudicio favebant, quibus eo lubentius permoveri se passus est, quo sibi videbatur domesticæ laudi ea ratione pulcherrime ac honestissime inserviri posse.

Verumtamen, quanquam libellus ea est pietate ac doctrina conscriptus, ut Hildefonso nostro dignus fuerit, tot habet in se notas, tamque aperta alterius auctoris indicia, ut sine injuria ascribi sancto Hildefonso non possit.

Namque rem vel leviter examinantes, elocutionis genus totum est ab Hildefonso alienum, atque sæculo XII penitus conforme. Quod ex canticis sive rhythmis apparet, quibus undique conspicua est oratio; qui cum versibus Leoninis constant, sæculo XII posteriores esse nemo dubitabit. Idcirco ena Leonini appellati sunt, sive quod a Leone quodam monacho Gallo eo sæculo inventi fuere, ut placeat. Drcangio aliisque non paucis, sive quod ab eodem Leone frequentari cœpti eodem sæculo. Illud certum, Patribus Gothicis hujusmodi carminis genus in usu non fuisse, ut ex sancti Eugenii versibus exploratis colligi potest. Ea enim carmina quæ sub Hildefonsi nomine circumferuntur a Pseudo-Juliano et aliis, commentitia sunt, et proprio cerebro conficta.

Quæ omnia etsi minus valerent ad id evincendum, attamen auctoritates, quæ in hoc libello leguntur ex sancto Bernardo desumptæ, litem dirimere videntur, omnemque dubitationem de medio tollere. Videsis in cap. 17 orationem illam divi Bernardi, quam nemo non memoriter recitare solet: *In periculis, in rebus dubiis, etc.*

Itaque quæ pro sancto Hildefonso congerit pio studio laudatus Alva leviora sunt quam ut quemquam movere possint. Quod enim asserit in eodem Cod. ms. alia quædam opuscula explorata ejusdem sancti doctoris reperiri, quam levis momenti sit, jam sæpe nos ostendisse meminimus. Neque Codicis vetustas aliquid momenti affert, nisi sæculo XII multo antiquior esset, quod negamus. At vero Hildefonsium in Mariam Dei genitricem insigniter devotum opuscula in ejus laudem scripsisse constat. Equidem ita est; sed opusculum quale fuerit scimus, et cuius argumenti, atque de Corona Virginis nullum inscriptum legimus. Præterea de stylo totiusque sermonis habitu quidquid adducitur, ejusmodi est ut per se totum evanescat; vix enim aliquid habet cum stylo Patrum Gothorum commune. Qua in re ad iudicium lectoris non ineruditi, quemadmodum sæpe alias fecimus, libenter provocamus.

Ut ut res sit, libellus certe dignus est qui ab omnibus legatur; legi enim vix posse credimus sine intimo quodam pietatis et devotionis sensu erga Deiparam. A nobis autem necessario edendus fuit et propter Petram de Alva, et propter alios multos ad quos ex Alva opinio illa manavit, esse Hildefonsi nostri fetum. Fecimus autem sicut et in cæteris, ut cum Cod. ms. Bibliothecæ sanctæ Ecclesiæ Toletanæ ex pluteo v. num. 9 (diverso abs dubio ab eo Codice quem vidit Petrus de Alva, nos vero minime reperimus) collatum, emendatumque quantum in nobis fuit, ederemus. Vale.

INCIPIT PROLOGUS

IN CORONA B. VIRGINIS MARIÆ.

Corona aurea super caput ejus expressa signo sanctitatis (Eccâ. xl. v. 14). Gloriosæ Virginis imperatoriam majestatem, omnium virtutum gloria decoratam, margaritis omnium charismatum adornatam, sapientie et scientiæ a fulgore illustratam laudare, benedicere et prædicare docent Scripturæ, hortantur creaturæ, monent figuræ, peneque omnes scientiæ theologicæ sacræ paginæ. Ad hoc etiam incitatur per signa mirifica, per oracula de cælo lapsa, per occulta mysteria, per doctrinam propheticam, per significationem mysticam, per lectionem evangelicam, per apostolicam tubam. Jam enim laudant eam cæli coelorum, sol et luna, et stellæ, et lumen, totus orbis terrarum, chori et legiones angelorum, et omnes phalanges spirituum supernorum. Quapropter Spiritu sancto inspirati sancti Dei homines ex omni natione, quæ sub cælo est, conati sunt illam extollere mirandis laudibus, deauratis eloquiis, sermonibus rutilantibus et præclaris. Ego vero, cui tam opulenter ac splendide non sunt data dona charismatum, illam ex infusa scintillula elucido, vel pro posse, licet balbutiens vernula, demonstrabo, ne ingratus inveniar ad ubertatem ejus degustatam. Ut autem juxta verbum prælibatum ejus sanctissimus vertex ornatu ampliori refulgeat, impono illi quamdam coronam auream, duodecim lapidibus insignitam, sex præclaris luminibus splendidam, sex floribus pulcherrimis odoriferam, et omni suavitate respersam. Ordo autem situationis hanc seriem continet. In primo loco inseram Topazion, in secundo Lucanum, in tertio Sardiniam, in quarto Lilium, in quinto Calcedonium, in sexto Arcturum, in septimo Sapphirum, in octavo Crocum, in nono Achatem, in decimo Sidus marinum,

A in undecimo Jaspidem, in duodecimo Rosam, in decimo tertio Carbunculum, in decimo quarto Solem, in decimo quinto Smaragdum, in decimo sexto Violam, in decimo septimo Amethystum, in decimo octavo Lunam, in decimo nono Chrysolitum, in vigesimo Solsequium, in vigesimo primo Chrysoprasum, in vigesimo secundo Oriona, in vigesimo tertio Beryllum, in vigesimo quarto Camamillam. Ut tam ex pretiosis lapidibus, quam ex luminaribus fulgentibus, quam etiam ex decoris floribus corona insignius nobilitetur, pulchritudinetur, et decoretur, et a Domina placens et gaudens acceptetur. Unde rogo te, alma Virgo, mundissima, sincera, et clarissima, regina nobilissima, ut hoc tantillum servitii gratanter suscipias, in tua gratia sub tuo præsidio me suscipias, et omnibus ereptum periculis, quandoque choris angelicis me conjugas. Filiis vero gratiæ hic te glorificantibus vel tuam opem poscentibus te exhibeas, rogo, placidam ac serenam; tuo obtenta mereantur veniam de peccatis; tuo ducatu perveniant ad gloriam paradisi. Amen.

B *Explicit prologus.*

CAPUT PRIMUM.

Ostenditur qua ratione corona hæc nostræ Domine esse debeat.

In desiderio animæ meæ, in gaudio Spiritus sancti, in charitate non ficta, in verbo veritatis te cupio extollere, te laudare, te benedicere, Virgo sole speciosior, aspectu pulchrior, fide et gratia vernantior; cum sis pulcherrima, et serena, clara, fulgens, et amœna, amabilis velut rosa, placens, grata, et speciosa. Verum tanta est dignitas tua et excellentia, quod si ad laudandum et glorificandum te linguis hominum loquar et angelorum, et noscerem omnia arcana mysteriorum, haberemque et omnem scien-

^a Fulgore deest in Alvæ Editione.

^b Omnis Ms.

^c Sancti addimus ex Ms. nostro.

^d Vernulam edebat Alva, male, quod emendavimus ex Ms.

^e Lucibus, Alva.

tiam Scripturarum, prius mihi desiceret virtus et potentia, quam tantorum præconiorum eorum exordii forent explicata ad liquidum elementa. Tu enim es incomparabilis cunctis mulieribus in pulchritudine, in decore, et in elegantia; clarior omnibus hominibus in virtute, gratia, et sapientia; gloriosior angelis in eminentia dignitatis, in excellentia sanctitatis, in adeptione gloriæ et honoris. Exaltata super choros angelorum, super thronos apostolorum, et prophetarum, omniumque civium supernorum, ad dexteram amantissimi filii tui coronata resides. Ibi tua merita recitantur, tua præconia gloriose extolluntur, tuæ laudes et prærogativæ venerabiliter et devotissime ab omnibus prædicantur. Quid ergo ego miser et peccator addere possum ad tam ineffabilia? Sed ad hoc tantum hic stylus meus ducitur, ut tuæ laudis ibi stilla aliqua dirigatur. Corona hæc quam tibi, Domina, polliceor, merito debet esse aurea; nam ut aurum excellit omnia genera metallorum, sic tu, Domina, in cælo et in terra super omnes obtines principatum. Tibique omne genu curvatur cælestium, terrestrium, et infernorum, et omnis lingua confitetur quod Mater Domini nostri Jesu Christi in gloria es Dei Patris, amicta sole sicut vestimento, coronata sero splendifero duodecim stellarum, gloria et splendore decorata; et sicut aurum claritate conspicuum, et forma decorum, sic tu, Domina, es sanctitate clarissima, virtutibus et miraculis fulgentissima, præclaris meritis radiantissima, mente et corpore formosa et decora.

ORATIO.

Virgo Regina, sole induta, duodecim stellis coronata, in cælis exaltata, cum sis pia, et omnibus viscerosior, maris stella serenior, vide hostilia jacula quibus confodior, aspice dolores quibus excrucior, cerne tentationes quibus illidor. Ne diu hostis sæviat, ne prosternat, ne subjiciat, dextera tua ipsum dejiciat, infernus degluciat; et ne in morte caliget oculus fidei, tunc mihi refulgeat radius tuæ claritatis. Dum corpus necat mors dura et aspera, et mentem turbant mala præterita, dum contremiscit tota conscientia, assistat nobis tua præsentia; et ne perturbemur ab adversariis, defende nos tuis præsidiis. Transeamus cum spe sanctæ resurrectionis securi de gloria perpetuæ claritatis. Amen.

CAPUT II.

Topazius lapis pretiosus in corona Virginis.

Omnia gratiarum Virgo plena, tota clara et serena, sanctum et benedictum reclinatorium, aureum et perlucidum in decorem et gloriam Dei Filio copiatum, ad laudem et gloriam tuæ excellentiæ, in primo loco tuæ coronæ inclytæ affligo lapidem Topazium, splendorem omnium lapidum superantem; qui bene ad ornatum tuæ nobilis coronæ pertinet, eo quod tu, dulcissima Domina, ut cunctas feminas vincis pulchritudine carnis, sic et omnes sanctos et omnes angelos superas excellentia sanctitatis. Nam omnis vita tua cunctis existit sanctitatis exemplar et perfectionis, et morum disciplina regularis. Si in fide quis commendatur, quis in illa locupletior te. Si in spe, quis longanimator? Si in charitate quis ferventior? Si in religiositate, quis honestior? Quis studiosior in lectione? Quis devotior in oratione? Quis subtilior in contemplatione? Quis viscerosior in pietate? Quis mansuetior in lenitate? Quis purior in castitate? Quis mundior in virginitate et in temperantia? Quis

A copiosior in scientia? Quis eloquentior in justitia? Quis fortior contra adversa? Quis sanctus, vel angelus divina arcana profundius penetravit? Quis copiosius divinam gratiam ad se traxit? Quis altissimam majestatem limpidius et clarius contemplatus fuit? Merito ergo, Domina, in ornameto tui capitis obtines Topazium, omnibus lapidibus præstantiorem; quia tu omnes sanctos et angelos superas in pulchritudine virtutum, in splendore charismatum, et in coronis meritorum. Idcirco propter omnium bonorum quam possides pulchritudinem, et totius misericordiæ affluentissimam ubertatem, peccatores trahis ad veniam, pugnatore perducis ad bravii coronam, justos ducis ad gloriam incorruptam. Tu, Domina mundi, regina cæli, servitutem ademisti, libertatem restituisti, sustulisti mortem, vitam donasti, dum Salvatorem nostrum Dei Filium peperisti. Tu, Domina, in angustiis nos recreas, in adversis confortas, in infirmitatibus corroboras, in morte liberas, a demoniis nos eripis, a morte perpetua subtrahis, paradisi januam nobis pandis, Redemptori nostro conjungis. Tu, mater indulgentiæ, ligata solvis, soluta reseras, adversa mitigas, contrita sanas, reos solvis, relictis delinquentes, lapsos relevas, recreas desperatos, honorem renovas, fiduciam reformas, vires gratiæ infundis. Tu indignationem compestis, amissam hereditatem restituisti, nos separas a diabolo, purificas a peccato, reconcilias Deo.

ORATIO.

O Virgo aurea, mater Dei sanctissima, angelorum gratulatio, patriarcharum exsultatio, prophetarum lætitia, apostolorum gaudium, martyrum suavitas, confessorum dulcor, virginum harmonia, pias aures ad me flecte, illos tuos misericordes oculos ad me converte. Cæcus sum, lumen infunde; infirmus sum, salutem tribue; mortuus sum, vivifica me. Tuo enim aspectu mellifluo lætificatur gemebundus, tuo tactu lenissimo sanantur infirmi, tuo odore roseo mortui reviviscunt; et omnia bona, quæ sunt in cælo, vel tuis meritis donantur, vel tuis precibus obtinentur. Respice igitur, Domina, hunc peccatorem miserum, peccatis tenebrosus, multis miseriis circumdatum. Per te, Virgo sanctissima, mea vincula dirumpantur, mea debita dimittantur, mea diruta reparentur, mea vetera renoventur, mea contracta solidentur, mea perdita restaurentur, mea imperfecta perficiantur. Per gratiam tuam voluntas mundetur, mens resplendeat, animus inflammetur, liquescat pectus, dulcescat gustus, aspectus decoretur. Adjuva me lucerna per quam illuminor, dulcedo per quam reficior, virtus per quam consolidor, fortitudo per quam sustentor. Longe fac a me verbum iniquum et dolosum, cogitatum malignum, opus nefarium. Gratia tua totam dirigat vitam meam; præsentia tua illustret meam mentem; misericordia tua me perducatur ad vitam æternam. Nam vere tu es vita recta ad illam gloriam, prout hic unitur. O Mater! qua tenditur ad cæli fastigium, hic per te recipitur conventus humilium. Favus, et mel dulcoris, et candor floris; mundi domina, charitatis nectura, amoris conjunctura, mundana crimina; virginalis dignitas decorata lilio, secunda virginitas exaltata solio; angelorum regina, salutis medicina, flos convallium; virtutum disciplina, munditiæ cortina, lumen cordium; regina supernaturalis, carina mundiæ, Christi solium, duc tecum parvulorum [parvulus?] ad gloriam sanctorum post exsilium. Amen.

que legitur, cum fuerit aperte scribendum *via*; deinde prout hic unitur nihil significat, sicut nec *unitur*, quod nos in Ms. legimus. Tandem Alva conjectatur pro *O Mater!* legendum *amatur*, quod tamen nec sensum aperit sententiæ.

^b *Mundiæ* supplevimus ex Ms. et certe desideratur ad rhythmi consonantiam.

ⁱ *Post* deest in Edit. Alvæ.

^a Ubi Ms. habet *sanctitatis* repetit *Alva dignitatis*.

^b *Omni* edidit Alva.

^c Male Alva, *imperantem*.

^d *Virga aurea*, Ms.

^e *Levissimo*, Alva.

^f *Malignum* deest in Alvæ Edit.

^g Locus hic depravatus est nec minus in nostro Codice quam in Alvæ Edit. Nam primo *vita* in utro-

CAPUT III.

Lucanum sidus in corona Virginis secundum locum obtinet.

Tu igitur, Virgo præclara, felix cæli porta, amoenitas paradisi, angelorum domina, regina mundi, sanctorum lætitia; advocata credentium, fortitudo pugnantium, revocatrix errantium, medela poenitentium; ad laudem et gloriam tuæ imperialis majestatis, in secundo loco tuæ coronæ gloriosæ affligo Lucanum. Est autem Lucanum corpus sphericum et rotundum, clarum et lucidum, pulchrum et gratiosum; quæ omnia, sanctissima, valde tibi conveniunt; idcirco merito in corona tua debet situari. In forma circulari et rotunda æternitas designatur, non habens principium, neque finem; nam licet tu, Domina, esse cœperis ex tempore, a coram Deo quodammodo æterna exististi, eo quod a sua majestate fuisti æternaliter præordinata, b ante mundi constitutionem in matrem Dei electa, sancta, et immaculata; ut per te Deus nobis suam pacem de cœlis mitteret, genus humanum redimeret, ruinam angelicam repararet, victos de inferni claustris educeret, et cœli januas reseraret. Fuisti etiam clara operibus sanctis, clarior salutaribus exemplis, clarissima meritis gloriosis. Coram Deo et hominibus fuisti amabilis et grata, super decorem mulierum gratiosissima, super pulchritudinem angelorum elegantissima. O quam magna es in meritis, Mater Dei! O quanta est dulcedo pietatis et misericordiæ tuæ! Terrestria reparas, cœlestia restauras, ima summis confederas, et omnibus ad te clamantibus misericorditer gratiam administras. Idcirco qui misericordia indiget, accedat ad te, et viscera tua inveniet misericordia redundare. Qui ex contrariæ partis impulsu in fide dubitat, respiciat ad te, et quod erat dubitans, solide stabilietur. Qui per carnis concupiscentiam oblectatur, tuam gratiam invocet, et periculum castitatis auferetur. Qui superbia et elatione in mente pulsatur, in te vertat intuitum, et de merito tuæ humilitatis tumor animi detumescet. Qui iracundiæ facibus est accensus, oculos levat ad te, et de tua tranquillitate mitescet. Qui de via vitæ per errorem abductus fuerit, ad te stellam maris respiciat, et in luce tua ad veritatis semitam reducetur. Ad omne periculum pietas tua subvenit, et potens est subvenire. Et merito quidem, cum sis mater Dei, regina mundi, cœlorum imperatrix, sponsa Spiritus sancti. Tu enim facis in Christo manere, et ad divina pervenire. Tu in æternitate Dei viges, et in veritate Dei lucas, in bonitate Dei gaudes. Tu segregatos a vitiis redditus gratiæ, socias sanctitati, fugas scelera, lavas vitia; reddis lapsis innocentiam, mœstis lætitiâ; fugas odia, paras concordiâ. Tu bella compescis, iras comprimis, superbos calcas, humiles amas, discordes sedas, inimicos concordas, præsentés socias, absentes invitas, terrena cœlestibus, et ima divinis concilias. Tu peperisti Dominum cœli, regem terræ, orbis Dominum, reparatorem mundi, mortificatorem mortis, restauratorem vitæ, perpetuitatis auctorem; nec ipsum concipiendo sensit libidinem, nec pariendo, dolorem. Pro quo partu benedicto offero hoc laudis carmen:

Conditor alme siderum,
Natus ante Luciferum,
Mundum salvare cupiens,
Ad hujus mundi vesperum
Candoris intrat uterum,
Tanquam sponsus egrediens.
Per prophetas prædicatur,
In figuris demonstratur,

a Corruptus hic locus in Alvx Edit. *Corona Deo quodammodo æterna exististi.*

b Hoc loco interserit Cod. Ms. *ab initio, et ante sæcula præscita, et præordinata.*

c Tuus deest in Alvx Edit.

A

Hoc grande mysterium.
Oraculo Gabrielis
Mariæ lato de cœlis,
Clarum fit indicium.
Ut de flore vel lilio
Gratus odor emittitur,
Sic de Mariæ gremio
Verbum Patris emittitur.
Gloria secunditatis,
Et honor virginitatis
In corpore Mariæ,
Ut candor manet in rosa,
Et albedo speciosa
Monstratur in ebore.

Qua propter cum omnium bonorum post Deum sis causa, te affecto et desidero laudare, tuam pulchritudinem amare, tuam beatitudinem venerari, tuam celsitudinem glorificare, tuam benignitatem deprecari.

ORATIO.

B

Lucem igitur miseracionum tuarum superne infunde, ut anima mea peccatis sordida, gratia tua sit diluta, tua gloria illustrata, tuo dulcore dulcorata, tuo amore inflammata, tua protectione conservata. Partus o tuus virgineus et deificus me captivum redimat, me ægrum sanet, me cæcum illuminet, me mortuum suscitet, et ab omni peccato et periculo me præservet. Domina mea, quam honorabo; dulcedo mea, quam amabo; regina mea, quam reverebor; sponsa mea, cui me servabo, gratiam tui aspectus super me converte, ut in decore tuo videam lucem, et inter tenebras videam veritatem, et inter vanitatem videam vitam, et devitem mortem. Et cum sis omnium gratiarum plenissima, interiora mea ab omni malitia dilue, cor meum templum Dei perfice, tuo sancto amore illud reple, ut te amando desiderem, desiderando te quæram, quærendo inveniam, inveniendo amplectar, et teneam, et in te d suaviter requiescam.

CAPUT IV.

C

Tertio locatur Sardius lapis in corona Virginis.
Virgo mater pietatis, thronus summæ majestatis, cui servit angelorum et hominum natura, quam colaudat omnis creatura; ad cujus nutum humescunt arida, recalescunt frigida, reviviscunt mortua; cujus vita nihil sanctius, cujus conscientia nihil purius, cujus oculis nihil beatius, cujus amore nihil honestius, cujus amplexu nihil castius, cujus dote nihil utilius. Ideo ego peccator in te tanta concipiens, tibi desiderans complacere, et quodam modo applaudere, ut tua corona resplendeat insignis, in tertio illius loco o colloco Sardium lapidem pretiosum, splendore purpureo decoratum. Sardius igitur rubicundo splendore tuam illustrat coronam nobilem, cum spiritale martyrium colorat et purpurat mentem tuam. Cum enim amantissimus filius tuus, tuæ virginitatis sponsus, victus flagellis cœditur, sputis illudatur, opprobriis lacessitur, contumeliis fatigatur, illusionibus dehonestatur, cruci clavis affigitur, felle et aceto potatur, in latere lancea perforatur, tota efficeris dissoluta, omni mœrore confecta, omni dolore cruciarius, omni cruciatu torqueris, omni acerbitate amaricaris; vulneraris in mente, translanccaris in anima, jacularis in corde, confoderis in pectore, martyrizaris gladio, in visceribus totaliter jugularis. Sed nunc gaude, Domina, quia quem vidisti morientem in terris, nunc conspicis regnantem in cœlis; teque dolorum suorum participem, illuc suæ gloriæ et gaudii facit consortem, donans tibi perennem honorem, ut tibi omne genu flectatur, et omnis lingua tibi laudes confiteatur, f tanquam Matri Dei, et spon-

d Ubi Ms. noster habet *suaviter*, legit Alva in sua vita.

e Colloco deest in Alvx Edit.

f Tanquam matri Dei. Alva edidit *antequam*; at conjectabatur legendum *tanquam*, sicut est in nostro Ms.

sæ Spiritus sancti, filiaque amatissima Dei Patris, quæ sedes a dextris Regis æternæ, ut regina clarissima, gloria et honore coronata, in vestitu deaurato mirabili varietate circumdata, omnium angelorum et sanctorum concentu et harmonia excellentissime collaudata. Unde pro utroque, scilicet dolore mortis filii, et ineffabili gloria, qua nunc lætaris in cælis, his verbis aliquo modo te cupio demulcere

Ave, Virgo cælibata
Comparata lilio,
Ense crucis jugulata
a Transfixaque gladio.
Sed resurgente Filio
Tuo sis exhilarata,
Tristitiaque fugata
Cumulata gaudio.
Nunc in cælis exaltata
Resides in solio :
Solarique pallio,
Condecenter adornata,
Stellis claris coronata,
Nobili tripudio
Virginum collegio
Veneranter cogitata,
Omniumque júbilo
In æternum collaudata.
Amen.

Merito igitur, clementissima Domina, ab omnibus es laudanda et glorificanda, cum omnibus conferas gratiam, neminique exaggeres poenam. Tu enim confers terræ pacem, cælis gratiam, salutem perditis, vitam mortuis; regis prospera, repellis adversa, vitia extinguis, virtutes succendis, reddis casta corpora, corda pura; pacem membris, mentibus das quietam fidem, gentibus vitæ ordinem, moribus disciplinam. Tu namque, Domina, es admirabilis singulari virginitate, amabilis salutifera fecunditate, venerabilis inestimabili sanctitate. Tu visibilem mundo suum exhibuisti Salvatorem, tu genuisti mundo restauratorem, tu obtulisti mundo Dominum et Creatorem. Tu es divinis et angelicis præconis prædicata, sancta mente et corpore permanens, multis donorum privilegiis sublimata, cum senatoribus cæli infra curiam paradisi conversata, sub Spiritus sancti disciplina et magisterio totius divinitatis informata, virtute Altissimi obumbrata, salutifero rore Spiritus sancti fecundata et imprægnata. Tu exemplar es continentia et castitatis; tu es forma perfectæ integritatis; b tu præcellis cunctis, supereminens universis. Tu virgo sancta, virgo sobria, virgo devota, singularis integritate, excellens integritate, concepisti salvo pudore, peperisti sine dolore. Tu vitam et lucem hominum genuisti; tu virgo Deum de Spiritu sancto concepisti, quem illibata peperisti; tu Virgo speciosa præ filiabus hominum speciosum forma præ filiis hominum castitatis visceribus concepisti, nobisque ipsum obtulisti.

ORATIO.

Cum igitur sis mater Dei clementissima, dulcissima, potentissima, miserere mei in die tribulationis et necessitatis meæ. Respice inimicos meos, quoniam multiplicati sunt, et odio iniquo oderunt et persecuti sunt me, animam meam c corripuerunt, vulneraverunt, constupraverunt, sub pedibus suis conculcaverunt. Recensilia me, Domina mea, Creatori meo, quem carne tua sancta induxisti. Redde me Deo meo, quem lacte virgineo nutriti, ut d per tua sancta merita gratia illius visitatus, misericordia suscitatus, luce illustratus, virtute roboratus, possim hostes

a Alva, *crucifixaque*, improprie, nec ad metri numerum. Ms. noster habet ut edimus.

b Alva, *tu ne præcellis*; nos exclusimus *ne* ad Ms. nostrum.

c *Corripuerunt*, nost. Ms. Alva, *corrumperunt*.

d Alva, *partus sancta merito*, etc.

A meos contemnere, virtuosa opera perficere, Creatori meo perfecte in hære, laudesque perpetuas illi et tibi in æternum psallere et cantare. Amen.

CAPUT V.

Lilium flos candidus in quarta loco coronæ Virginis situatur.

Maria thesaurus et hortus benedictionis, columna et firmamentum veritatis, splendor et nitor gratiæ, vena et venia indulgentiæ, imperatrix et doctrix gloriæ, fundamentum Ecclesiæ, fons sapientiæ, aula pudicitia, spes salutis et veniæ, plena virtutis et gratiæ, sedes pacis, aula beatitudinis, terra benedictionis, parens veritatis, ministra salutis, amatrix humilium, honor continentium, lux peccatorum, o virtus penitentium, via errantium, magistra perfectorum, gaudium angelorum et hominum, ad gloriam et decorem tuæ coronæ in quarto ipsius loco situo Lilium, florem gratum et speciosum. Lilium habet albedinem in colore, suavitatem in odore, lenitatem in superficie, pulchritudinem in decore; et hæc tibi conveniant, ut merito in tua coronâ debeat situari. In albedine t Lilii virginitas designatur; fuisti enim Virgo pura mente, et corpore castificata; et sicut virginitatem habuisti in corpore, sic puritatem et munditiam in conscientia; virgo enim in partu fuisti, et post partum inviolata permansisti. e Decora igitur in carne tua virginitatis candore, et in anima humilitatis et puritatis splendore, placuisti Dei Filio pro sanctitatis et virtutis duplici ornamento. Tu Domina es singularis; nam nulla alia, ut tu, sic Deo placuit, nec tam speciosum palatium illi edificavit. Ergo sicut in comparatione Dei nemo bonus, sic in comparatione tui nulla invenitur perfecta, quamvis eximia comprobetur. Sed quid tam suaviter redolet anime, ut nomen tuum respersum? de quo nomine ait quidam:

Mariæ nomen aurum [F., aureum],
Fragrans, et aromaticum,
Velut pigmentum oelicum :
Ut sol est luce fulgidum,
Et mortuus vivificum,
Et monachis mellifluum,
Sanctum, et anagogicum,
Divinum, et extaticum.

Tu es et Domina multum lenis et mitis; sacra enim Scriptura te prædicat lenitatis magistrâ, benignitatis normam, modestiæ regulam, mansuetudinis formam. Tu etiam es *puella decora nimis, virgoque pulcherrima, et incognita viro* (Genes. xxiv, 16); ne hæc est mulier similis tui in aspectu, in pulchritudine, et in sensu verborum; et quia tu formosa valde castitatis ornata virgineo, et incredibili pulchritudine totius sanctitatis, et omnium virtutum apparatu pretioso, in oculis summi Regis fuisti placida, valde amabilis et gratiosa. Tu etiam habuisti pulchritudinem in oculis propter simplicitatem existentem, elegantiam in labiis propter eloquentiam distillantem, decorem in manibus propter largitatem affluentem, D speciem in auribus propter pietatem inclinantem. Quis est sufficiens tuas virtutes enarrare, tua mirabilia explanare? Tu es cælo altior, abyssis profundior. Tu Deum, quem mundus non potest capere, immaculato utero portasti. Tu primæ matris damna restaurasti, tu homini perditam redemptionem b adinvenisti, tu singulare commercium mundo præbisti. Tu omnem creaturam sanctitate et dignitate transcendis. Tu cælestia, i et terrena uno fœdere conjungis, ad cælestia et superna nos provehis, pactum confirmas, et mortis vincula dissolvis. Tu Virgo regia gemmis virtutum ornata, gemino mentis et corporis decore

e Ms. nost., *unctio penitentium*.

f *Filii* legebatur in utroque Ms. certe mendosus.

g *Decorata*, Ms. noster.

h Ms. noster, *adduxisti*.

i Alva, *et terrestria cum fœdere*.

A fulgida, specie tua et pulchritudine tua in cœlestibus cognita, cœlestium civium in te provocasti aspectus, ita ut regis animum in tui concupiscentiam ^a inclinaret, et cœlestem nuntium ad te de supernis educes. Tu concepisti, et sine peccato; gravida fuisti, sed non gravata; peperisti, sed non corrupta; Deum pariens, et de Deo concipiens; nesciens virum, et gignens filium; casta puerpera, mater intacta, illius mater cujus Deus Pater. Filius paternæ charitatis est corona tuæ castitatis; sapientia paterni cordis est fructus tui uteri virginalis. Tu flos florem, virgo virginem sponsum, coronam virginum es prolata. Super salutem et omnem pulchritudinem a Domino es amata; sine tactu pudoris inventa es mater Salvatoris; Dominum omnium meruisti portare, et Regem angelorum sola Virgo lactare; fulgore virtutum mundum illuminare, luce justitiæ corda clarificare; quia semper radias splendore gratiæ, et nullis macularis sordibus culpæ. Saluto igitur te, regina virginum, rosa veris, convallis lilium; te salutando volo finire istud capitulum. **B**

ORATIO.

Ave, plena cœlesti gratia, plena Deo, plenaque gloria: te circumdant virginum lilia, te sociant virtutum præmia, Virgo Dei, Virgo puerpera, obumbrata virtute supera. Tu illa nubes lucifera, ^b quæ illustras cœlum et sidera; dealbata turris eburæa, colorata rosa purpurea; ut prostretur legio fellea, commendata est tibi romphæa. Cum sis salus et honor hominum, mater Dei, corona virginum, tibi decus non habens terminum, persolvatur jure post Dominum.

CAPUT VI.

Situatio Calcedonii pretiosi lapidis in corona Virginis Mariæ.

Virgo et Domina mirifica, per quam fracta sunt tartara, reservata sunt cœlestia, reparata sunt perditâ, renovata sunt elementa: singulari decore præcunctis rutilans, singularique pulchritudine radians et coruscans, ad honorem et gloriam tui sanctissimi capitis, in quinto loco tuæ coronæ inclytæ situo Calcedonium lapidem pretiosum, virtute præcipuum, Calcedonium, qui obscurus est domi, sed sub divo rutilat, et fulget in diademate tuo, quo virtutes et miracula tua non jam latent in angulo, sed dilatantur in universo mundo. Ubique nomen tuum prædicatur, fructus tuus benedicitur, venter tuus extollitur, ^c ubera tua venerantur. *In omnem terram exivit sonus tuarum virtutum, et in fines orbis audita est vox tuorum miraculorum (Psal. xviii, 5).* In toto orbe animas illustras, corpora recreas, mortuos suscitâs, infirmos sanas, pauperes reparas, imbecilles sustentas, perfracta solidas, perditâ restauras, congregata conservas; cæcis visum, claudis gressum, surdis reparas auditum; mutis eloquentia, ignorantibus scientia, languentibus medicina, cunctis tua gratia infunditur, tua pietate cunctis succurritur, omnibus tua misericordia suffragatur. O igitur Virgo benedicta, et superbenedicta, fructum bajulans benedictum, per quem benedicuntur omnia, cœlum, terra, et maria! O pulchra ad intendendum, amabilis ad contemplandum, delectabilis ad amandum! Cujus pulchritudinem sol et luna mirantur, cujus splendore corda illuminantur, cujus [*F.*, cui] potestates angelicæ famulantur, cujus opes nunquam deficiunt, cujus opes nunquam decrescunt. Tu quidem Deo es grata, angelis, et hominibus: Deo per humilitatem, angelis per virginitatem, hominibus per secunditatem.

Tu es cella custos unguentorum,
Anla cœlestium sacramentorum,
Clarum sidus navigantium,

^a Alva, inclinaret.... educeret.

^b Quæ illustras. Hæc verba desiderantur in Alvæ Edit.

Callis rectus non errantium,
Laus sanctorum canentium,
Salus vera languentium.
Arca sophiæ,
Tabernaculum gloriæ,
Regula justitiæ,
Virtus temperantiæ,
Rosa pudicitæ.
Nardus odorifera,
Amigdalus lenitatis,
Vernans laurus castitatis,
Oliva fructifera.
Florens hortus austro flante,
Porta clausa post et ante,
Via veris in via.
Fusa rore cœli tellus,
Fusum Gedeonis vellus,
Deitatis pluvia.
Placa, Maria, maris stella,
Ne involvat nos procella,
Et tempestas omnia.

O regina radiantissima, omnibus bonis plenissima! per te Deo refunditur gloria, angelis lætitia, salus peccatoribus, solamen desperantibus, infirmis sanitas, cæcis claritas, tristibus gaudium, mœrentibus solatium, pugnantibus constantia, justis gloria, et immarcescibilis corona. Tu cura ægros medicans, gaudium mœstos consolans, sanitas dolentes læti-
cans:

Tu convallis humilis,
Terra non arabilis,
Quæ fructum parturit:
Flos campi convallium,
Singulare lilium,
Christus ex te prodiit.
Tu cœlestis paradisi,
Libanusque non incensus,
Vaporans dulcedinem,
Tu candoris et decoris,
Tu dulcoris et odoris
Habens pulchritudinem

C Tu es mater numinis ^d sancta nitore radians, et superni luminis claritate terram illustrans. Tu lux puritatis et sanctimonie mundissimum Deo habitaculum preparasti. Tu in cœlesti throno super ordines angelorum perpetua claritate refulges, tanquam sidus ante lucanum matutino ros rore perfundis. Splendidius in sanctitate radians quam luminaria in firmamento cœli, inflammata charitate, cunctis angelis vicinius lumen deificum contemplaris. Tu sapientiæ et virtutis candida luce radians, horridas temporum tenebras virtutum fulgore fugasti. Tu mater salutis, quæ sola desperatis potes afferre medicinam, de cujus utero virginali Deus in salutem populi sui est egressus; mater salutis, per quam mors victa succubuit, et salus hominis desperata surrexit; mater salutis, quæ dejectæ mentis ruinas erigit, et ardentem restringis [*F.*, restringis] morbum æstuantium delictorum. **D**

ORATIO.

Miserere igitur, tam potens, et tam clemens, tam dukis, et tam pia, tam pulchra, et tam formosa, hujus peccatoris famuli. A peccatis et vitis abluo et munda tua luce pectus irradia meum, tuo amore animam inflamma, a filio tu impetra mihi pacem et indulgentiam, et in die judicii resurrectionem glorificatam. Amen.

CAPUT VII.

Positio Arcturi luminariis splendidi in corona Virginis.

Regina serenissima, mater Dei intacta, Virgo pura, Virgo sancta, Virgo immaculata, cujus lauda-

^c Alva, verba tua.

^d Ms. noster, numinis sancti.

mus virginitatem, miramur humilitatem, sed charius (quæ miseris sapit dulcius), invocamus tuam misericordiam et pietatem. Nardus tua et unguenta sunt dona Spiritus sancti in te quiescentis, te illuminantis, suo amore te inflammantis. Tuus fructus est æternus, cujus odor mundum replet, cujus sapor fideles ^a satiat, cujus splendor solem superat. Quia igitur tam pretiosum fructum vitis fructifera nobis protulisti, ad aliquid honoris et gloriæ tuæ magnificentiæ aggregandum, in sexto loco tuæ coronæ Arcturum situo, clarum et lucidum luminare, septem stellis decoratum, in modum plaustrum. Huic, Domina, similis, et quodam modo compararis. Fuisti quidem virginitate lucida, fide et sanctitate clara, fecunditate fulgentissima; septem stellis fuisti decorata, cum septem virtutibus fuisti adornata. Tu enim fuisti ^b solidata per fidem, amore inflammata per charitatem, sursum elevata per spem, per temperantiam fuisti sobria et modesta, per fortitudinem vigorata, per justitiam æquissima, per prudentiam disertissima. Currus Dei fuisti, in tua sancta anima Deum omnipotentem circumferendo, et Dominum Jesum Christum in tuo sancto utero bajulando. Currus etiam Israel es, peccata nostra benigne supportando, indulgentiam et pacem nobis impetrans, ad iter paradisi tuum ducatum præstans. Domina mea, solatium cordis mei, dulcor animæ meæ, recreatio spiritus mei, vitia et peccata mea, mores meos duros et ferreos misericorditer supporta; tuis meritis sit mihi concessa pax et indulgentia; per te via paradisi sit mihi ostensa, et ostia et janua cœlica reserata. Igitur, præclara Domina mea, ^c indica mihi quid tibi offeram pulchrum et gratum, demonstra mihi quid tibi præsentem et dem amabilem et jucundum, ostende mihi quid tibi donem delectabile atque formosum; ^d pota hunc peccatorem fetidum ab ubertate plenitudinis munditiæ tuæ, pasce hunc vermem horridum ab opulentia dulcedinis tuæ, eripe me de manu potestatis adversæ, confunde omnes adversarios meos; sicut fumus ^e deficit, pereant omnes inimici mei; potestas tua, Domina, conterat eos, infernus viventes deglutiat eos. ^f Aperi nunc, Davidica clavis, viscera melliflui cordis tui, aperi nunc ostium luminis tui, ingrediar, et videam, atque degustem suavitatem uberum tuorum, et de tuo fonte dulcissimo anima sitiens ebrietur; ex qua recreatione mirifica te sciam diligere toto affectu cordis, toto conatu mentis, ferventer et prudenter, sinceriter et jucundanter, humiliter et devote. Da mihi vocem laudis, ut digne sciam tua mirabilia enarrare. Benedicta sit tua virginitas florida, benedicta sit tua fecunditas virginea, benedicta sit tua humilitas gratiosa, benedicta sit tua pietas viscosa, benedicta sit tua sanctitas qua lis excellentior cunctis, benedicta sit tua ^g dignitas pretiosior universis; nam Spiritus sanctus suo rore mellifluo tuum uterum virgineum fecundavit, tuum corpus sanctissimum per divinum umbraculum obumbravit; tua felix anima, quæ est sanctæ Trinitatis nobile triclinium, nobilissime insignitur; siquidem ornatur auro fidei, argento sapientiæ, lapidibus pretiosis, sanctitatis velleris [*F.*, vellere], verecundiæ rosis, liliis castitatis, violis virginitatis. Sole justitiæ illustratur, luna castimoniæ et stellis innocentie radiatur, omnibus the-

A sauris gratiæ decoratur, omnibus sacris charismatibus nobilitatur.

ORATIO.

O Virgo Domina, tot et tantis bonis cumulata et referta! sis nobis clemens in nostris necessitatibus, dulcis in tribulationibus, pia in angustiis, prompta et apta ad succurrendum in periculis. Tu etiam tribulatis es refrigerium, tu necis impendis solatium, tu mulces fletus plorantium. Nos premit sarcina criminum, defluunt aquæ cupidinum, discurrunt fluctus voluptatum. Sed o! tu miserans miseris, nos consolare tuis solatiis; et ne ^b involvamus perpetuis tenebris, ne deputemur æternis suppliciis, succurre nobis in hora dolorosa et pavidæ mortis, perduc nos ad gaudium sanctæ resurrectionis, et ad gaudium perpetuæ claritatis. Amen.

CAPUT VIII.

B *Sapphirus lapis pretiosus in corona situatur Virginis.*

Sanctæ Trinitatis nobile triclinium, Verbi Patris sanctum reclinatorium, puella decora, virgo formosa, regina clara et serena, pia, dulcis, gratia plena, cui a Deo collatum est, ut inter feminas ⁱ prima Deo virginitatis munus offerres, unde jure angelico aspectu simul et factu [*F.*, affatu] meruisti perfrui, quæ angelicam studuisti vitam imitari. In te enim cœlis distillantibus, tota se infundit plenitudo divinitatis, cui oblata sunt et data gratiæ plenitudo, Dei cohabitatio, cœlestis benedictio. Quapropter cum tot mirabilia insignia in te tam excellenter prædicentur, ego peccator cupiens adhuc tuam gloriam ampliari, in septimo loco tuæ coronæ Sapphirum lapidem pretiosissimum collocare decrevi. Sapphirus enim similis est sereno cœlo, quem cum solis radius aspicit, splendorem ardentem emittit: cujus virtus est corpus castificare, oculis proficere, venenis officere. Et iste lapis merito competit capitis tui ornameto. Tu, Domina, fuisti semper clara et serena, sincera, mundissima, et amœna. Tu enim es semper tota pulchra, tota formosa, tota immaculata, et tota speciosa. Macula nulla fuscari, nulla sorde macularis, omni gratia illustraris, omni virtute decoraris. Pulchrior et speciosior es sole in aspectu tuo, et super omnem dispositionem stellarum rutilas decore præcipuo. Sed dum illa summa majestas, cujus tu es amabilis sponsa, et dilecta filia, suo gratioso et amabili radio tuam faciem reverberat, tum spes mea ampliori pulchritudine augmentatur, sapientia tua copiosiori luce ⁱ radiat, charitas tua tota ardens in Dei amore efficitur, et omnes virtutes tuæ ampliori sanctitate perfunduntur. Tu etiam, Domina, mentes et corpora castificas, oculos mentis et corporis illuminas, ^k peccatorum venena eliminas et extirpas. Cum igitur, Domina, sis salus humani generis, spes et solatium pauperis, succurre nobis servulis miseris; nam bella premunt hostilia, hostes sua ^l extendunt retia, caro suggerit mollia, daemon rixas et jurgia, mundus opes et honores, et quæcunque curiosa. O regina misericordiæ! succurre in tempore angustie, fer nobis opem tuæ gratiæ; et ne corruamus in tantis periculis, mane nobiscum, Domina, quoniam advesperascit. Tu fons salutis et totius gratiæ, via pacis, et portus indulgentiæ, audi plan-

minis tui, perturbato ordine erant immediate ante illa, et de tuo fonte.

^g Alva repetit sanctitas; pro quo est in Ms. nost. dignitas.

^h Melius quam Alva, induamur.

ⁱ Alva, primum.

^j Ms. noster, radiatur.

^k Alva edebat ex suo corruptissime: pecorum venena alumna.

^l Super extendunt retia. Alva.

^a Alva, sanat.

^b Solida, idem.

^c Alva, edebat: indica mihi quid tibi præsentem, etc.

^d Pota emendavimus ex Ms. nost. Alva enim edidit nuti; forte autem legendum erat nutri.

^e Deficient, Alva.

^f Edimus hanc periodum ad Ms. nostrum: nam in Alvæ Editione hæc verba, aperi nunc ostium lu-

cius tuæ familiæ. Circumdant nos multa pericula, **A** corpus consumit ægritudo prævalida, pectus urit tentatio acerrima : pluvia devotionis compestritur, fervor in oratione non reperitur, oculus a rationis caligatur.

ORATIO.

O refugium pauperum ! O miserorum refrigerium ! in te sperant oculi omnium, ut liberemur a tam pestiferis malis, cui salvare suppetit quos volueris. Mane nobiscum, quoniam advesperascit; libera nos de tenebris et umbra mortis, et perduc ad gloriam perpetuæ immortalitatis. Amen.

CAPUT IX.

Crocus flos aromaticus in corona Virginis.

Si linguis omnium gentium et omnium melodiis angelorum tuas laudes, Virgo sanctissima, possem depromere, nihil sufficienter sufficerem; quia vere in laudibus meis non invenitur conveniens organum, **B** et hebes est cujuscunque subtilitatis ingenium. Nam Spiritus sanctus, fons et origo omnium honorum, sic in te cumulavit sua insignia virtutum, et charismata gratiarum, quod neque honorem quem habes in mundo, nec gloriam quam habes in cælo, nec coronam quam possides in præmio, posset exprinere spiritus angelicus, nec intellectus humanus. Quantum ergo ab omnibus, Virgo serenissima, debeas collaudari, ego peccator ad honorem tuum et gloriam octavo loco tuæ coronæ inclytæ Crocum florem aromaticum, tibi valde idoneum, cupio collocare. Est enim Crocus colore aureus, ^c odore oblectativus, virtuositate mirificus, valde lætificativus. Tu es enim virgo aurea, omni sanctitate ornata. Per aurum tua sanctitas designatur; nam sicut aurum omnia metalla excellit nobilitate et valore, sic tuæ sanctitatis dignitas superat omnium sanctorum merita, et omnium prærogativas angelorum. Ideo super omnes in cælis obtines; unde sicut in toto mundo non est locus dignior tui virginiei uteri templo quo Filium Dei suscepisti, sic nec in cælo, illo regali solio quo super omnes sanctos te Dei Filius sublimavit. Tu etiam es odorifera plusquam Crocus, quia tu ante Deum et homines fragras et redoles. Unde et odor tuus est sicut odor agri pleni, quem benedixit Dominus (*Genes. xvii, 27*). Ager plenus est tuus sanctus uterus, qui produxit messem benedictam, ex qua angeli et homines sustentantur; sed odor qui procedit ex tua humilitate valde Deum oblectat, odor procedens ex tua virginitate valde delectat angelos, odor procedens ex tua pietate multum recreat homines, odor procedens ex tua sanctitate multum terrificat dæmones. Fuisi etiam et es virtuositate mirifica; nam virtus ex te procedens clarificat visum, temperat gustum, reformat auditum, confortat cor, illuminat intellectum. Gratia tua, Domina, in multis lætitiâ in nobis parit; tu enim, Virgo piissima, frequenter consolatoris tristia, lenis aspera, lætificas dolorosa, **D** roboras debiles, sustentas imbecilles, vivificas mortuos, sanas et liberas ægrotos. Pro his omnibus, Domina, in tua gloria et honore gratulemur, in tuis laudibus exsultabimus, in tuis præconiis jucundamur, tuis coronis et præmiis congruedemus. Unde de dulcore et jubilo, qui ex te ^d cordi amanti infunditur, dicit quidam : Oleum effusum, unguentum exinanitum, jubilus cordium, nomen Mariæ sanctum et gloriosum. Sed frangatur alabastrum; descende, Domina, in hortum meum, succende ibi amorem ignitum, stilla tui decoris unguentum, resperge tuorum fragrantiam aromatum.

^a Oculis ratione, Alva.

^b Alva pro sua, qual est in Ms. nostro, cdebat sper, sicut paulo ante.

^c Corrupte Alva ex suo : colore aureus oblectativus.

ORATIO.

Maria sit in memoria, Mariæ rimetur dulcor et gratia, Mariæ recolantur beneficia, et charitas indefessa. Sed et hos, quos nunc tibi offero versus, Domina, pro tuæ gloriæ honorificentia commendata digneris suscipere gratiose.

Salve, flumen misericordiæ,
Flumen pacis, et flumen gratiæ.

Ros convallium,

Flos pudicitæ,

Mater Dei,

Et mater veniæ.

Salve, vera salus fidelium,

Majestatis thronus et solium.

Templum Christi,

Domus, triclinium,

Via vitæ, pudoris liliium.

Salve, floris decor amabilis,

Sponsa Christi ancilla humilis,

Tota pulchra et venerabilis,

Cui nulla fuit consimilis.

Prædicamus te venerabilem,

Sanctam mente, et corde simplicem;

Mundam carne,

Mitem et placibilem,

Deo gratam,

Deo amabilem.

Qui te gustant, adhuc esuriunt,

Tuum sanctum dulcorem sitiunt;

Te amare ardentem cupiunt,

Te laudare, sed non sufficiunt.

Sacra Mater Dei et hominis, laus et decus humani generis, sanctitate sanctos transgrediens, claritate plus fulgens cæteris, quis te digne valet extollere? laudes dignas quis tibi ^e promere? Ex quo Deum es digna parere, et lactare sacro ubere, salus nostra in manu tua est, Domina. Tantum respiciat super nos misericordia tua, et securi serviemus Deo regi æterni, et tibi ipsius benedictæ generatrici. O regina gloriæ! quæ cum Deo vivis et regnas in solio majestatis supernæ per infinita sæculorum sæcula. Amen.

CAPUT X.

Situatio Achate pretiosi lapidis in corona Virginis Mariæ.

In cælesti throno resides, gloria fulgentissima, gloria et honore coronata, gemmis virtutum ornata, et multum læta, multum formosa, multum pulchra : pulchra virginitate, pulchrior humilitate, pulcherrima in Fili Dei conceptione; pulchra in laude opinionis, pulchrior in honestate conversationis, pulcherrima in gloria divinæ visionis. Pulchra, quia nec maculam aut rugam habuisti, neque carnis neque spiritus aliquid inquinamentum, sed tota tantquam obrizum purissima, tota splendida, tota candida, tota rutilans, tota mundissima : a cujus corde et opere longe fuit omnis peccati macula, cui fortiter adhesit totius sanctitatis gratia, et charisma. Tam pulchra, Domina, tamque speciosa, et tam formosa gratanter accipe lapidem Achatem, quem, ad ampliandum tuum apparatus, in nono loco tuæ coronæ statui collocare. Achates inter cæteras virtutes facit hominem gratiosum; quem te decet habere, Domina, in tui capitis ornameto, quia hæc in nobis efficacius operaris. Sumus in peccatis tenebrosi, concupiscentis limosi, ^f vitii umbrosi; idcirco Deo odibiles et detestabiles, tanquam filii gehennæ. Sunt enim multi inflati per superbiam, nigri per avaritiam, sanguinolenti per iracundiam, fetidi per luxuriam, lutosi per gulam, lividi per invidiam, somniculosi per pigritiam. Cum ^g autem placuit ei qui te segregavit ex

^d Alva, concordia menti.

^e Promeretur, Alva.

^f Alva, vitii verbosi.

^g Cum enim, Alva.

utero matris ad succurrendum miseris, ut tua super nos viscera moveantur, tunc obstetricante manu tua, educuntur extra opera tenebrosa, et introducuntur virtuosa; detestantur vitia, amplectuntur jejunia; extinguuntur concupiscentiæ, reviviscunt virtutes: *Aperis manum tuam, et implet omne animal benedictione (Psal. cXLV, 4, 16)*, et gratiæ tuæ in nobis jactato semine, ex superbis fiunt humiles, ex avaris compatientes, ex gulosis abstinentes, ex luxuriosis casti, ex iracundis charitativi, ex pigris laboriosi; ut qui prius Deo displicebant velut filii tenebrarum, nunc per te fiunt placidi, tanquam filii lucis, celestisque regni cohæredes Christi. Et ideo gloria in excelsis Deo, qui de tam utili et necessaria nobis procuratrice providit, cujus cura et officium est evacuare tartarum, illuminare mundum, irradiare cœlum, replere paradysum, diabolum conterere, prædam ex ipsius ore rapere, peccatores per pœnitentiam patrimonio, ut mater piissima, aggregare. O igitur Maria! plena gratia, virgo refulgens, aurea tota, munda, et illibata, in Christi habitaculum consecrata, vas in decorem et gloriam per ornatum, in oculis summi Regis gratum et placitum, sancti Spiritus benedictione sanctificatum! O puella virginea, a Spiritu sancto consecrata, a sanctis angelis protecta et custodita, ab archangelis et angelis circumgirata et consolata, multisque gratiis et virtutibus decorata! Verte, Domina, ad me pium et dulcem oculum tuum, clementem et gratiosum, fulgidum et luminosum. Visita me infirmum, cura me ægrotum, sana me languidum, consolare me tristem et gemebundum. Da mihi cor devotum, et intellectum illustratum, ut cognoscere valeam largitatem tuæ bonitatis et misericordiæ, puritatem tuæ carnis virginæ, profunditatem tui intellectus et sapientiæ, sanctitatem tui corporis et animæ. Respice, summa imperatrix, de altissimo tuæ excellentissimæ majestatis, et tenebras mei cordis tuæ gratiæ splendoribus illustra, sensum pervigilem in me repara, amore tuo me inflamma.

ORATIO.

Oro, ut tua virginitas me castificet, tua fecunditas virtutibus exornet, tua humilitas me faciat humilem, tua pietas me pium et dulcem, tua sanctitas me compunctum et gemebundum, tua clementia æterna gloria dignum, et quandiu vixero in tuis laudibus et carminibus devotum. Nam duris tormentis corpus atteritur, et tentantis animus frangitur, dulcor internus nobis subtrahitur. O sacra regina virginum! da solatium, confer remedium, vide fletus ad te clamantium; et ne labamur in vitiis, ne fiamus similes bestiis, mane nobiscum, Domina, quoniam advesperascit. Te ergo venerabilem virginem illibatam, per partum admirabilem in cœlis coronatam, ut hanc animam flebilem, ærumnis cumulatam, reddas mitem et humilem sordibusque mundatam, ut per mortem placibilem, contritam et devotam, vadat ad vitam nobilem, floridam, et splendibilem, a malis elongatam. Amen.

CAPUT XI.

Stella marina splendida in corona Virginis.

Ad laudandum, benedicendum, et prædicandum te, sanctissima Mater Christi, monemur Scripturis, incitatur exemplis, provocamur beneficiis, accendimur inspirationibus internis, et miraculis manifestis. Tu Deum hominibus genuisti, pacem mundo impetrasti, diabolum superasti et vicisti, humanum genus reparasti, et omnia bona in cœlo et in terra te mediante sunt patrata. Tu sanctæ Trinitatis nobilissimus et sanctissimus thronus, tu Verbi Patris incarnati speciosus et virgineus thalamus, tu lapis

A pretiosissimus in corona Imperatoris æterni, tu summi Patris filia charissima, sancti Spiritus sponsa sanctissima, angelorum et hominum domina et regina. Tu chorus admirabilis, plenus sapientia, illustratus splendore, oculatus scientia, clarus omnium gratia, perfectus in decore, in medio lapidum ignitorum, id est, angelorum et archangelorum miranda gloria splendidisti, omnes cedros, et omnes qui sunt in paradiso Dei, præcellis sanctitate. Tu Seraphim cum sex alis portans ^b stigmata Jesu Christi, accensus in amorem Conditoris, divinis spectaculis suspensus, et raptus in contemplatione excellentissimæ majestatis. Quapropter ego quamvis indignus tam præclarissimam Dominam honorare cupiens, juxta intentum prælibatum, in decimo loco pretiosæ coronæ tuæ situo Stellam maris, nautas et ^c navigantes dirigentem. Siquidem Stella maris navigantes dirigit, eos consolatur et erigit, et ad portum optatum adducit. Tu enim, Domina, es ista maris Stella, quæ inter fluctus tentationum, inter pericula rerum mundialium, inter dolores ægritudinum nos regis et dirigit, auxilium et consilium impendis, exultationem infundis, ad portum animas nostras conducis. Cujus Stellæ patrocinium ^d quidam servitor tuus, et laudator devotus, in suis opusculis nos corde attento flagitare admonet dicens:

ORATIO.

In periculis, in rebus dubiis respice Stellam, invoca Mariam: non recedat a corde, non recedat ab ore. Nam ipsam sequens non devias; ipsam cogitans, non erras; ipsam rogans, non desperas; ipsa tenente, non metuis; ipsa protegente, non corruis; ipsa regente, non fatigaris; ipsa duce, ad cœlestia pervenis. Quod nobis contingat tuis sanctis patrociniiis et meritis gloriosis, annuente tuo Filio benefecto, cum quo vivis et regnas per omnia sæcula sæculorum. Amen.

CAPUT XII.

C *Jaspis lapis pretiosus hic situatur in corona nostræ Domina.*

Benedicta sis, Domina, et Mater Domini nostri Jesu Christi, mater misericordiarum, et domina totius consolationis, quæ consolaris nos in omni tribulatione nostra; et benedictum sit nomen gloriæ tuæ, sanctum, ^e et laudabile, et superexaltatum in sæcula. O janua paradisi! O ministra gratiæ Spiritus sancti! O magistra omnis scientiæ, theoricæ et divinæ! Doctrinx humilitatis et paupertatis Christi! Tu patriarchis fide et patientia es clarior; prophetis sensu et sapientia acutior; apostolis in perfectione sanctitatis accumulatio; in tolerantia dolorum præcellis martyres, in exercendis actibus virtuosos confessores; in munditia castitatis virgines; angelos et archangelos præcellis in administratione gratiarum; dominationes in prostratione vitiorum et cupiditatum; principatus et potestates in refrenatione contrariæ potestatis; thronos in tranquillitate pacis, cherubim in sapientiæ splendore, seraphim in charitatis ardore. Cum igitur sis valde mirabilis, Domina, eo quod in omni scientia, et in omni gratia et sanctitate ac virtute omnes transcendis, nec quisquam est tibi similis; ideo ego peccator gratiam apud te desiderans comparare, in undecimo loco coronæ nobilis situo Jaspidem, lapidem pretiosum. Jaspis est lapis virtuosus, pretiosus, colorum varietate ^f venustus, virore conspicuus, ad restringendum sanguinem præcipuus. Et hic bene competit ad ornandum, Domina, sanctum caput tuum; tu enim fuisti virtutum varietate decorata, virginitatis et fidei virore ornata, ad restringendum sanguinem, id est, carnis concupiscentias et voluptates, tanquam medicina salutaris et efficax, a Deo nobis es ministrata. Nam licet fueris impregnata, tamen

^a Ms. noster, mitem.

^b Stigmam, Alva.

^c Ms. noster, renigantes.

^d Sanctus Bernardus, hom. 2 super *Missus*, circa finem.
 ^e Et laudabile deest in Alva Edit.

^f Alva, venuscosus.

per Spiritum sanctum I conduta, per partum deificata. Licet vigorosa per fortitudinem, virtuosa per rectitudinem, amorosa per charitatem, luminosa per sapientiam, ingeniosa per intelligentiam, viscerosa per pietatem, in prosperitate humilis, in adversitate fortis, in sanctitate sublimis; viror tamen virginitatis semper revixit in tuo corpore, et decor fidei semper revixit in tua sacra mente. Tu etiam sanguinem peccatorum restringis et desiccas, carnales fluxus compescis et refrigeras, et quidquid in nobis maculosum est clarificas et sanas.

ORATIO.

Igitur, puella purissima, amatrix virginitatis, estingue in corpore meo pruritum et sordes libidinis, et rore salutifero crea in me munditiam floridæ castitatis. In omni oratione, meditatione, lectione et operatione, sentiat mens mea tuæ præsentiae dulcedinem, et justificationem angelicam me consolantem, dirigentem, et protegentem. Unge cor meum tuæ suavitatis unguento pretiosissimo, ut sentire possim tui amoris dulcedinem, tuæ charitatis voluptatem, et amicitiae mulcebitatem et jucunditatem. Sed ego miser et cæcus per exteriora frequentius discurrens, a tuo sancto amore digredior, in carnalibus blandimentis consolationes nefarias quæro; et hinc est quod in tua charitate et dulcedine non delector, quia ego in transitoriis et caducis, cogitatione, affectione, locutione, implicor. Tu autem, Domina, cœlestia diligens, lucem habitas inaccessibleem; tu in cœlo, et ego in terra; tu diligis bona incorruptibilia et æterna, ego fluxa et caduca, in quibus non est nisi vanitas, et miseria, et afflictio spiritus. Quid plura inferam? tu es pia, sancta, justa, et clemens, ego iniquus, impius, injustus, et immisericors; tu lux, ego cæcus; tu vita, ego mortuus tu gaudium, ego tristitia. En ad te clamo, Mater Dei Salvatoris, vivifica me; mater Redemptoris, redime me; mater Salvatoris, salva me. Ne autem, gloriosa Domina, mortiferis voluptatibus in his temporalibus periclitet, oro te, ut cor meum teneas, mentem regas, intellectum dirigas, animum suspendas, ut per vim tui amoris tibi perfecte inhæream, et in dulcedinis et gratiæ tuæ ubertate dormiam et requiescam.

CAPUT XIII.

Positio Rosæ vernulæ in corona Virginis.

Regina hierarchialis, thronus seraphicus existens, in quo residet et refulget totius sanctæ Trinitatis majestas et gloria, virtus et potestas, honor et magnificentia, quam laudant angeli atque archangeli, cherubim quoque et seraphim, et omnes turbæ cœlestium civium, et phalanges spirituum supernorum; quia quod in eis erat dirutum et contractum, per te, Domina, insignius est constructum et reparatum. Idcirco beneficiorum per te susceptorum non immemores nec ingrati, in tua glorificatione laudes hymnidicas festivis vocibus cum omni harmonia et honorificentia cantant dicentes: *Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata* (Cant. vi, 9)? Cum enim nascereris, quasi rutilans aurora consurgis; ortus nimirum tuus vicem auroræ tenuit, in qua dies gratiæ cœpit, nox vero infidelitatis et ignorantiae finem defecit (F., fecit). Lunæ plenæ pulchritudinem habuisti, dum gratia plena facta es in Verbi incarnati conceptu. Cum solemnè justitiæ paris, soli congrua similitudine compararis; sicut enim de prolato radio non corrup-

pitur aut minuitur solis corpus, sic te pariente non violavit prolatio sacri partus. Tibi, mater misericordiae, competit electio solis, quæ splendoris æternos radios exhibes universis. *Terribilis ut castrorum acies* exististi, cum cœlis lætantibus, angelis obsequentibus, sanctis exsultantibus, vexillis virtutum coruscantibus, terribilis demonibus apparuisti. O igitur Domina mirifica, solari claritate insignita, lunæ pulchritudine decorata! suscipe gratanter Rosam vernulam quam tibi offero, ut in duodecimo loco tuæ coronæ nobilis collocetur. Rosa enim flos florum per excellentiam est vocata; aspectu est valde placens et grata, in redolentia mire est oblectabilis, proficua et utilis in medicina, quæ omnia optime tibi conveniunt, Virgo grata. Sed tu, Domina, non es rosa mundi, quæ statim post ortum arescit et deficit; sed tu es rosa paradisi, quæ gestaris in manu Regis cœli. Tu es flos florum virginalium, et regina omnium puellarum Christi; nam a te habuerunt formam integritatis, et tanquam a præcellenti magistra doctrinam perfectæ castitatis; ideo super omnes triumphans resides in throno imperialis dignitatis. Tu etiam, Domina, es pulchra fide, pulchra coram Deo humilitate, pulchra coram angelis virginitate, coram hominibus misericordia et pietate. Odor etiam tuæ pietatis præsentitur in cœlo, fragrantia tuæ misericordiæ odoratur in sæculo, dulcedo tuæ compassionis respergitur in inferno. Odor tuæ humilitatis Filium summi Regis de cœlesti throno fecit descendere, et in hospitio tui virginel ventris compulsi declinare; de quo hospitio quidam dictator devotus ita scripsit:

Sol luna lucidior,
Et luna sideribus;
Sic Maria dignior
Creaturis omnibus.
Salve, mater pietatis,
Et totius Trinitatis
Nobile triclinium,
Verbi carnem incarnati,
Speciale majestati
Præparans hospitium.

Tua etiam medicina subvenit in infirmitate, succurrit in adversitate, recreat in labore, solatur in dolore; in persecutione præstat auxilium, in tribulatione solatium, sanat pestes corporis, eliminat vitia cordis. Unde quidam: Ad omne periculum pietas Virginis subvenit, et potens est subvenire.

ORATIO.

Cum igitur tot et tantæ sint tuorum prærogativarum meritorum, clarifica, lux formosa, visum meum, ut speculetur tuam pulchritudinem; sana gustum meum, ut saporet tuam dulcedinem; olfactum renova, ut odoret tuam suavitatem; illumina et inflamma omnia interiora mea tua sancta sapientia, et flammivoma charitate tua, ut de te sciam prudenter cogitare, ferventer diligere, te devote colere, te profunde intelligere, sapienter investigare, suaviter ruminare, tibi dulciter inhærere. Assiste, Domina, mihi te devote deprecanti, te suaviter ruminanti, te legenti, te meditati, de te loquenti, ad te anxie suspiranti. Odor tuus me recreet, memoria tua me confortet, suavitas tua me reficiat, gratia tua me nutriat, pietas tua me dulcoret, præsentia tua me consoletur, ducatus tuus me comitetur, dicens per tuas semitas ad lucem quam inhabitas. Amen

prolatio, ille edidit ploratio.

† Alva, adoratur.

‡ Alva, præstans; et paulo infra, pro eliminat, quod edidit ex Ms. nost. ille edebat illuminat.

§ Alva, flammateria.

^a Ms. noster, salvifico.

^b Alva, mortiferos voluptatibus his temporalibus.

^c Tibi deest in Alva Edit.

^d Alva, intra glorificationem.

^e Alva, deplorato, et infra, ubi Ms. noster habet

CAPUT XIV

Situatio Carbunculi lapidis pretiosi in corona Virginis.

Virga [F. virgo] regia, gemmis virtutum ornata, nonilibus gratiarum composita, iustitiæ vestimento iaduta, specie tua et pulchritudine tua in cœlestibus cognita, benignitas tua sic Regis animum in sui concupiscentiam inclinavit, quod suum de cœlis ei traustulit nuntium, et ipsemet in ejus protinus festinavit amplexum. Si igitur, reverendissima Domina, Creator visibilium et invisibilium sic concupivit amorem tuum, sic desideravit amplexum: nos miseri qui per te sumus reparati, et a perpetua morte liberati, cum quanto amore tenemur te diligere? cum quanta reverentia tibi servire? cum quantis te laudibus extollere? Tu enim es sole speciosior aspectu, fide pulchrior, et gratia venerator, super decorem mulierum elegantior. Ideo cum sis pulchra et decora, amabilis et gratiosa, clara, fulgens, et serena, rutilans, splendida, et crystallina, rogo te, ut in decorem tuæ nobilis coronæ gratanter digneris Carbunculum suscipere, quem in tertio decimo [Supple loco] ipsius decrevi collocare. Carbunculus enim tenebras illustrat, splendorem oculis intuentibus vibrat. Hoc efficacius in nobis operaris, cum sis speciosa Christi mater singularis. Quis enim sufficeret exprimere lucem miserationum tuarum, quam tu, Domina, mundo tenebroso infulsisti? Quis sufficeret enarrare virtutes et miracula, signa ingentia atque portentosa quæ vel pro salute animarum, vel pro medela corporum, vel pro consolatione bonorum, vel pro correctione malorum, multifarie multisque modis dignata es operari? Nec dulcedo misericordiæ tuæ, nec multitudo pietatis tuæ, nec affluentia gratiæ et bonitatis tuæ Christianum quempiam latet, prout cuilibet in tribulationibus, necessitatibus, ac periculis constat esse compertum. Quapropter delectabile est omnibus Mariam laudare, benedicere, et prædicare. Cum Maria nominatur, tunduntur pectora, curvantur capita, prodeunt lacrymæ pietatis seu devotionis, et suspiria contriti spiritus, vel inflammatæ affectionis. O nomen splendidius sole, fragrantius balsamo, et cinnamomo! ad cujus prolationem mundus gaudet, cœlum ridet, jubilat angelus, exultat justus, confunditur diabolus, contremiscit infernus. Sed et si quis oculos cordis aperuerit ad intuendum vel considerandum perfectionem tuæ sanctitatis, vel compositionem tui corporis, vel profunditatem tuæ sapientiæ vel intelligentiæ, infunditur illi o exultatio mentis, et jubilus cordis, et serenitas pectoris, a seu operatio alicujus gratiæ spiritualis.

ORATIO.

O igitur clementissima, quæ vitam inspiras mortuis, salutem pereuntibus, lumen cæcis, solamen desperantibus, consolationem lugentibus! de thesauris tuæ profundissimæ misericordiæ infunde, quæso, b mihi cordis jubilum, mentis lætitiæ, pectoris claritatem. Esto mihi vita et salus animæ meæ, dulcedo et pax cordis mei, suavitas et jucunditas animi mei. Stella maris clarissima, mater compatientissima, dirigo me, defende me ab hostibus et periculis omnibus, quatenus tua succurrens gratia, et opitulante misericordia, a vitiis omnibus purgatus, et a cunctis adversitatibus liberatus, et præsentem vitam miseram valeam transire illæsus, et ad sempiterna gaudia venire securus. Amen.

a Ms. nost., seu aperto.

b Alva, in cordis jubilum.

c Ms. nost., glorium.

d In decet in Alvæ Edit.

e Alva edidit circumscriptum ex suo, animadver-

CAPUT XV.

Sol luminare præfulgidum hic totam coronam illustrat.

Signaculum castitatis, liliam virginitatis, Maria, mulieribus pulchrior, cunctisque angelis delectabilior, omnibus sanctis sanctorum, pietate viscerosior, omni gratia elegantior: archangelus te salutatur, Deus Pater te sanctificat, Spiritus sanctus tibi obumbrat, Dei filius te desponsat; animæ te sanctitate [F., animæ tuæ sanctitas] Deum fide concepit, tui ventris puritas ipsum caste genuit, tui corporis virginitas ipsum flor. de peperit. O gloriosa et supergloriosa! O laudabilis et superlaudabilis! Quis valeat tua exprimere merita, digne laudare præconia, dinumerare merita? Cœlis e gaudium dedisti, terris Deum obtulisti, mundo pacem refudisti. Per te lux cæcis infunditur, fides cordibus oritur, consopiantur vitia, confunduntur dæmonia, evacuantur tartara, augmentantur cœlestia, recreantur pauperes, sustentantur debiles, exaltantur humiles, infirmantes sospitantur, poenitentes illustrantur, inferna per te clauduntur, cœlestia reserantur. Ex prædictis, clarissima Domina, liquet, quod omnium benedictionem et laudem es assecuta, quia omnibus tua beneficia infudisti. Quamobrem patriarchæ te desiderant, apostoli te amplectantur, et evangelistæ te reverentur, martyres te venerantur, confessores te prædicant, virgines te circumdant, angeli te glorificant, et omnes insimul te exaltant. Ego vero peccator, qui non sum similis uni ex illis, d in laudem et gloriam et honorem tuum offero tibi, Domina, solem super omnia luminaria speciosum et fulgidum, ut per me in quarto decimo loco tuæ coronæ nobilis collocetur, quatenus corona tua eo amplius clarificetur et illustretur, copiosiore pulchritudine decoretur. Nam sol habet altitudinem in situ, agilitatem in motu, jucunditatem in aspectu, fecunditatem in effectu, luminositatem in actu. Quæ omnia cum tibi valde convenient, solem decrevi in tua corona merito inserendum collocare. Tu enim, Domina, in alto es exaltata, quia tua conversatio exstitit a peccatoribus elongata; siquidem in arduis cœlorum constituisti nidum tuum, cor tuum suspendisti ad lumen illud purissimum et e incircumscriptum, omnium rerum fontale principium, columbino et aquilino oculo contemplaris Deum Patrem luminum per ardens desiderium divinum adorans mysterium, exprimens charitatis et devotionis incensum, f potans et degustans ex torrente divinæ voluptatis, et de dulcedine internæ suavitatis. Agiliter etiam moveris propter pietatem; gyrum enim cœli et terræ circuis, ut videas necessitates pauperum, suspiria juvenum, dolores senum, lamenta viduarum, languores infirmantium, vota tibi servientium, ut velut patrona humani generis, et afflictis e medica singularis, subvenis cunctis divino munere ex officio magnæ misericordiæ tuæ, et affectionis viscerosæ. Infers etiam, Domina, b jucunditatem intuentibus et contemplantibus te; et hoc quia pulchra es ad intuendum, amabilis ad contemplandum, delectabilis ad amandum, cujus pulchritudinem sol et luna mirantur, cujus splendore sidera illustrantur, cujus i potestati angeli famulantur. Sed quis ut tu, Domina, animas steriles sic fecundat? quis sic impingat corda arentia? quis sic pectora frigida calefacit? Omnia bona, quæ illic summa majestas decrevit facere, tuis manibus voluit commendare. Commissi quippe sunt tibi thesauri sapientiæ et scientiæ, jocalia charismatum, decorationa virtutum, ornamenta gratiarum. Cum igitur ex his bonis super nos seminas, sterilitatem nostram fecundas, sic salutaria opera facis; ro-

tens legendum esse incircumscriptum, prout reperimus in Ms.

f Portans, Alva.

g Ms. nost., medicina.

h Ms., novam jucunditatem.

i Alva, puritati.

ducere, et fructus optimos propagare. Quantos latrones fecisti poenitentes! quantas meretrices castas et continentes! quantos raptores pios eleemosynarios! quantos ebrios parcos et sobrios! quantos gulosos abstinentes et modestos! Quot luxuriosos castificasti! ^a quot iracundos mites fecisti! Clara es etiam ac splendida, et tota luminosa. Tu enim amicta lumine sicut vestimento, per coronam duodecim stellarum in tuo capite rutilantem, et solare pallium, quo te Joannes vidit refulgentem, nobis liquide declarasti, quod sicut sol oriens mundo in altissimis Dei, sic spes et decor tuæ refugientiæ ^b est in ornatu supernæ Jerusalem triumphantis et militantis. Unde sicut dulce et delectabile est oculis intuentium videre solem, ita jucundum et suave est valde omnibus turmis angelicis tuam conspiciere claritatem. Quam ob rem mirantur in te angeli sincerissimam claritatem, archangeli sanctitatem perfectissimam, principatus ^c superioritatem generandum, potestates coercibilem potentiam, virtutes operationem mirificam, dominationem victoriam triumphalem, throni placatissimam tranquillitatem, cherubim radium sapientiæ fulgentis, Seraphim igniculum amoris æstuantis.

ORATIO.

Cum igitur tanta miracula de te, Domina, prædicentur, oro ut tuum amorem mihi infundas. Demonstra mihi angelicum et venustum aspectum tuum, sicque Letus moriar, grandi spe et confidentia suffultus, et [Suppl. de] in corruptione mea, et inmarcescibili gloria securus. Amen.

CAPUT XVI.

Positio Smaragdi pretiosi in corona Virginis.

Thronus sapientialis sanctæ Trinitatis, cathedra dignissima Filii Dei Patris, Domini nostri Jesu Christi mater virginea, et sponsa speciosa, tu mihi, Domina, post Deum es salus mea, spes mea, et consolatio mea; pnes te honorum omnium est mihi reposita multitudo; tu mihi es in fluctuatione anchora, in ^d naufragio portus, in tribulatione subsidium, in opportunitate auxilium, in prosperitate moderantia, in expectatione lætitia, in labore recreatio. Ostende ergo te, occurre mihi hilariter, filia summi Regis, dulcedinæ meæ, lumen mentis meæ, pax et serenitas cordis mei. Videant te, tripudium angelorum, reparatio perditorum, corona liliorum virginalium. Cognoscant te, spes poenitentium, lumen mentium, fons omnium bonorum, corona triumphantium. Appare mihi, consolatrix animæ meæ, sanitas cordis mei, via salutis meæ. Amplectar te sanctis et castis desideris, Virgo, libum castitatis, ^e primiceria munditiæ virginalis. Et quia decorem et pulchritudinem tuam honorare decrevi, rogo te, Domina, Smaragdum lapidem pretiosum, ^f quem in quinto decimo loco tuæ coronæ statui sitnare, in laudem et gloriam tuam acceptare digneris. Smaragdus enim est lapis pretiosus, charus et speciosus, virore placidus, oculis gratiosus. Huic, Virgo, valde assimilaris, regina et stella orientalis. Quæ enim creatura ^g unquam fuit charior et pretiosior Deo, utilior mundo, necessarius generi humano? Tu non solum pretiosior es lapidibus pretiosis, verum etiam cunctis feminis, sole, luna, et stellis cæli, angelis, et sanctis universis. Tu etiam es lignum pomiferum in medio paradisi, quod per ^h rivum fontis irriguum vires, flores, frondes, et fructificas: virces in germinatione bonorum morum, flores in ⁱ prola-

tionem virtutum, frondes in dilatazione pietatis, fructificas in opribus sanctæ charitatis. ^j Viror tuos oculos mentis et corporis clarificat, virtus tuorum foliorum languentes recreat, odor tuorum florum mortuos suscitatur, dulcedo tuorum fructuum poenitentes et desperatos salvat.

ORATIO.

^k Clarifica ergo, Domina mea, oculos mentis meæ tuo grato virore, recrea animam meam tuo sancto dulcore, me mortuum suscita tuo miro odore. Possideam te totaliter in medio cordis, et in arcanis pectoris mei, lux mundi, splendor Ecclesiæ, lætitia Jerusalem, honorificentia populi nostri. Infunde amorem tuum ardentissimum in visceribus meis, ut terveam ad laudandum te, ad glorificandum te, ad loquendum de te, ad prædicandum de te. *Sonet, gloriosa Domina, vox tua in auribus meis* (Cant. ii. 14), sentiam venas susurri tui, ostende mihi pulcherrimam faciem tuam, et salva erit anima mea. Et cum omnia viscera tua pietate et misericordia sint plena, ^l sisque post Deum singulare refugium nostrum, oro te, ut pie et devote audias planctum dolorum quibus affligimur, angustiarum quibus cruciamur; nam hodie pax de terris evanuit, fame humana natura languet et deficit, Christianus Christianum exspoliatur et occidit. Messes et fruges a feris devorantur, vineæ ab ipsis demoliuntur; quotidie pullulant vitia, quotidie cumulantur peccata, hinc inde discurrunt demonia, terræ motus magni quandoque per loca; pietas et misericordia desit a laicis, honestas et castitas a clericis, cupiditas et indevotio regnat in religiosis, sæculares aurum et argentum aggregant, religiosi hæc eadem ambiunt et desiderant. Prælati ad dignitates anhelant, everiuntur castra, depopulantur urbes, seviunt mortalitates, sunt fraudes et deceptiones, propalantur mendacia, perpetrantur furta, exspoliantur monasteria, constuprantur virgines, ^m violantur moniales, deturpantur maritæ. Ecce, clementissima Domina, in quantam miseriam cecidit humana natura, in quantam tristitiam corruit mater Ecclesia, quanto dolore cruciatur omnis creatura. Condoleat igitur, pia mater, pius affectus tuus, compatiantur generi humano viscera misericordiæ tuæ, assiste pro nobis ante tribunal Dei, flecte rigorem Dei Patris, revoca sententiam judicis, frena sævitiam adversariæ pietatis [*F.*, impietatis], nova pax oriatur de cælo, opera pietatis reviviscant in sæculo, actus virtuosi ⁿ floreat in claustro, merita tua recolantur in mundo, laus et gloria reddatur Domino Jesu Christo, et Patri, et Spiritui sancto. Amen.

CAPUT XVII.

Positio floris pulcherrimi, scilicet Violæ, in sexto decimo loco in corona Virginis.

Tu Domina nostra speciosa valde, virgoque pulcherrima et incognita viro. Speciosa es inter omnes filias Jerusalem, quia illæ sponsæ Christi tantum, tu vero mater et sponsa; illæ uno tantum virginitatis gaudent privilegio, tu vero fecundaris, et virginitatis gaudent privilegio; tu vero fecundaris, et virginitatis tanquam duplici prætuleris ornameto. Pulchra es etiam casto amore, pulchrior pietatis opere, pulcherrima pro Christi virginea conceptione et parturitione. Pulchra in virginitate, pulchrior in humilitate, pulcherrima in charitate. Pulchram te fecit morum suavitas, pulchriorem operum sanctitas, pulcherrimam

^a Ms. nost., *vivum fontis irriguum.*

^b Alva edebat ex suo imploratione; conjectabatur tamen forte legendum in *ploratione.*

^c Corruptione Alva, *Virgo tuos oculos.*

^d Alva, *glorifica.*

^e Alva, *sicque post Deum.*

^f Alva, *violantur maritales.*

^g Ms. nost., *refloreat.*

^a Quot iracundos mites fecisti! Hæc verba desiderantur in Alva.

^b Est deest in Alva.

^c Ms. nost., *superioritatem generandam.* Alva conjectabatur *generalem.*

^d Alva, *naufragium.*

^e Per merita munditiæ virginalis, Alva.

^f Quod, Alva.

^g Nunquam, idem.

regalis majestas. Potestatibus angelicis circumvalata, omnino fuisti intacta, mente et corpore inviolata. Tu es illa maris stella, supremo cœli cardine Deo proxima, ad quam suspirant Christicolæ inter fluctus hujus sæculi navigantes, quatenus cæcitati nostræ infundas radios fidei, quos infelix homo, nudatus iustitia, cito a se repulit et abiecit. Idcirco ut a te merear illustrari, tuisque meritis salvari, offero tibi quemdam florem pulcherrimum, scilicet Violam, quæ in sexto decimo loco tuæ coronæ per me nunc inseritur, ut ejus odore placido respergatur. Est enim Viola decorus flosculus colore hyacinthino, mire odoriferus, in medicina proficuus. Iste flos, o Domina! valde tuæ coronæ congruit, quia tu illum in virtutibus imitaris. Nam tu, sacra Virgo, es Viola puritatis, Viola pudicitiae, Viola castitatis, Viola ^a convalescentis, Viola redolentis, Viola suavitatis, ^b Viola sanctitatis. In colore hyacinthino simili cœlo sereno notatur ^c affectus tuus de terris ad alta sublevatus. Tu enim, Domina, inter astra matutina constituisti cubile tuum, ut cum filiis Dei jubilantibus laudares Creatorem tuum; ad sponsum enim in dextera majestatis sedentem suspendisti cor tuum. Unde quidam sanctus inquit: Sublime sanctum verticem erexisti, Domina, usque ad sedentem in throno, usque ad Dominum majestatis. Sed et fragrantia tuæ miræ suavitatis, et redolentia tuæ dulcis et piæ visitationis corda te diligentium lætificas, et tuo spiritali tactu languentes recreas atque sanas. Idem dicit quidam sanctus: Tu patrona generis humani, tu afflictis rebus medica singularis.

ORATIO.

O dulcis medica, ^d animarum curatrix, cordium illustratrix! sana languores meos, illumina cæcitatem meam, illustra fidem, confirma spem, accende charitatem. Tu stella lucida, quæ splendorem paternæ gloriæ in splendoribus sanctorum rutilantem nobis genuisti, æternum mane in umbra mortis sedentibus nuntiasti; velut aurora consurgens cursus æterni solis prætulisti, luce gratiæ mundum illuminans, jubare virtutum sanctam Ecclesiam illustrans. Splendor tuus illustrat cœlum, illuminat mundum, penetrat infernum, vitia abolet, virtutes refovet, sanctitatem ministrat, pacem et charitatem de cœlis nobis procurat. Tu etiam lucas innocentia, radias castitate, totius sanctitatis magnificaris ornatu. Tu mater es æternæ lucis, cujus claritate angeli gratulantur, gaudent homines, et speciali jucunditate spiritus et animæ reficiuntur. Tu es aurora solem generans, cui indefesse rutilans continua de luce jucundat. Hujus splendore irradiaris, feliciter illuminaris, excellentissime illustraris. Tu porta templi clausa, regum principi præparata, domus Dei sacra, sigillo totius Trinitatis signata. Tu nubes lucida, per quam caligo peccatorum destruitur; nubes rorida, qua nostra ariditas dulcoratur, nostra sterilitas fecundatur; nubes candida, qua caligo dealbatur de qua nube sic dicitur:

O nubes lucis fulgida,
In cœlis sublimata,
Jesse virgula florida,
Gratia fecundata.
Arca rore madida,
Desursum irrigata,
Irrora corda arida
Stilla dulci et grata.
Tu thronus sapientiæ,
Et virga æquitatis,
Tu cedrus pudicitiae,
Vitis ubertatis,
Cypressus redolens,

^a Ms. nost., convalescentiæ... redolentiæ.

^b Idem, Viola sanitatis.

^c Idem, effectus tuus.

^d Alva, animarum curatarum.

^e Alva, fortem illiqas.

Oliva lenitatis,
Ad portum indulgentiæ
Duc nos, fons pietatis.
Tu castitatis liliū,
Porta orientalis,
Trinitatis trichinium,
Thronus imperialis,
Peccatorum refugium,
Materque principalis,
Ad cœlum fastigium
Trahe nos, flos vernalis.
Sacramentis inventio,
Sidus miri splendoris,
Legis nostræ præfatio,
Textus summi Doctoris,
Esto nostra protectio,
Mater plena dulcoris,
Nostræ salutis actio,
Post hanc vallem mœroris.
Amen.

CAPUT XVIII.

Amethystus lapis pretiosus in corona Virginis.

Salve, sancta Mater Dei, aureum reclinatorium Salvatoris mundi, orientale lumen, sanctorum pectora illuminans et illustrans. Philosophia virtutis, Christianorum magistra, claustralium disciplina, doctrina pacis, gladius spiritus, galea victorialis. Tua virtus irradiat cœlos, lætificat angelos, terrificat diabolos, evacuat tartaros. Tu thronus imperialis, et sedes sanctæ Trinitatis, dormitoriu Jesu Christi, a sancto Spiritu consecratum, sanctificatum, et adornatum. In terris adoraris, in cœlis coronaris, ^e fortem alligas, vasa diripis captivatis. Tu mater virtutis, mortificatrix criminis, clavis regni cœlorum, castitatis speculum. Salve, virgo speciosa, terrestria confederans cœlestibus, homines socios angelis, et sempiterno federe copulans ima summis. O Virgo sincerissima, a patriarchis præfigurata, a prophetis præmonstrata, ab apostolis prædicata, a doctoribus prætitulata! Ex quo igitur tot et tanti bonis illustraris, a cunctis sic magnifice commendaris, justum est ut modicum quid de mea penuria tibi offeram ad clarificandam majestatem tuam venerandam. Suspice ergo gratanter, Domina, pretiosum lapidem Amethystum, quem in decimo septimo loco tuæ coronæ situo, ut illi præbeat splendorem suum. Est autem Amethystus ex parte violaceus, ex parte rosaceus, super lapides purpureos obtinet principatum. Et quia huic, Domina, ^f similis, debet in tuo diademate situari. Tu enim fuisti grata et odorifera ut viola fragrans, atque purpurea velut rosa. In viola parvula tua humilitas commendatur, et in rosa colorata tua charitas designatur; ut enim ex conceptu tui [F., tui Filii] te fecisti Dei ancillam humilem, ita ex amore flammæ quo eum dilexisti, ipse te fecit gloria et honore sublimem; tantaque sunt tibi data charismata gratiarum atque prerogativæ virtutum, ut non solum homines præcelleres, verum etiam angelos, et archangelos, cœlique principatus, ac cherubim, et seraphim legiones. Superasti virgines per castitatem mirabilem; miranda fuit enim tua virginitas, quia fecunditate privilegiata. Ex fecunditate tua virginea propagasti nobis Redemptorem omnium, Salvatorem salvandorum, Reparatorem angelorum, quod nulla alia virgo facere potuit. Superasti confessores per virtuosam operationem, licet enim mira fecerint, tamen tu ipsis fuisti superior, in signis virtutum et in laboribus penitentiae, in operibus misericordiae, in fervore spiritus, in affluentia pietatis. Superasti martyres per victoriam triumphalem; nulli enim doli ^g tentatoris claustra tuæ virginitatis potuerunt

^f Similis, Alva.

^g Alva edebat temptares, suspicabatur tamen legendum tentaris. Vera lectio ea est quam ex nost. Ms. representamus.

dirumpere, nulla blandimenta seductoris valuerunt **A** tam constantiam emollire, nulla jacula hostis severitatis tuam fortitudinem potuerunt superare. Superasti apostolos per excellentissimam sanctitatem; fuisti enim illis superior in amore Dei, in dilectione proximi, in cognitione mysteriorum Jesu Christi, et in ^a capacitate mysteriorum Altissimi, et in degustatione gloriæ coelestis. Superasti patriarchas et prophetas in fide, et spe, et longanimitate, in clariore cognitione præteritorum et futurorum, et intelligentia ænigmatum et figurarum. Superasti omnes choros spirituum supernorum in puritate mentis, in claritate intellectus, in signis, et virtutibus, et prodigiis, in refrenando hostiles insultus, in principatu mirabili, in dominatu glorioso, in tranquillitate pacis, in splendore sapientiali, in ardore charitatis.

ORATIO.

Cum igitur, dulcissima Domina, omnia bona a Deo in manu tua sint posita, ut liquet ex præcedentibus, rogo te, ut hanc orationem digneris placenter suscipere, ut pacem et indulgentiam mihi placeas impetrare.

O Virgo splendor gloriæ,
Sanctificata Spiritu,
Columba plena gemitu,
Nobis Ægypti exitu,
Occurre plena gratiæ,
Et familiæ malignæ
Defende nos a fremitu,
In justorum exercitu,
Dulci fruamur requie.
Gratiarum monilibus
Ornaris Christi gratia:
Pretiosis lapidibus,
Virtutum fulgens gratia.
Tu plena sapientia
Cunctisque charismatibus,
Nos dæmonum insultibus.
Tua nos serva potentia:
Da nobis pacem omnibus,
Virginum primiceria.
Tu sempiterno fœdere,
Cœlesti sponso jungeris,
Fac nobis dilulescere,
Hunc cujus mater crederis;
Et cum sis arca fœderis,
Placatum nobis reddere
Illum vindictæ tempore
Meritis quibus frueris.
Succurre nobis miseris,
Jam lucis orto sidere,
Et digneris occurrere
Nobis in die funeris.

CAPUT XIX.

Luna clara et fulgida in corona Virginis.

Gaude et lætare, filia Sion, virgo inclyta, liliū paradisi, quia in te gaudent angeli atque archangeli, **D** cherubim quoque et seraphim, principatus et potestates, totiusque cœlestis exercitus legiones. Si quidem tu es reconciliatio mundi, forma pacis, via salutis, regula disciplinæ; te Salvator adamavit, tua carne se induit, tibi suam gratiam commendavit. Ideo pro tantis beneficiis te laudant angeli, adorant dominationes, principatus et potestates colunt et celebrant, ^b beati que seraphim extensis alis præferunt et demonstrant. Et ego peccator pauperculus et indignus, ut tibi aliquantulum placeam, in decimo octavo loco tuæ coronæ situo Lunam claram et lucidam, ut

^a Alva ex suo, *compacitate*.

^b Ms. nost., *beatamque seraphim*, sed forte scribendum fuit *beataque*.

^c Alva, *cumque illuminativa*. . . . *revelativa latronis*, nos vero elimus ad Ms., cujus veram lectionem suspicatus est Alva.

splendore suo illustret et clarificet illam. Luna enim a sole lumen recipit, ^c estque illuminativa noctis, amica, et diffusiva roris, revelativa latronis. Quæ cum tibi, clarissima Domina, optime conveniant, merito debet in tuo diademate collocari. ^d Tu ante illam altissimam majestatem collocata, illi tuos castos et puros oculos es insignens, Deum omnipotentem sedentem in throno cupide sitiens et concupiscens, qui tibi velut suo amabili que objecto suam claritatem transmittit et communicat. Ex qua tu, Domina, peccatorum noctem illuminas, tenebras noctis propellis et fugas, ariditatem animarum gratia reficis et impinguas, et prædætegis conventicula, illusiones aerearum, machinamenta latronum spiritualium, et omnes nequitias, et diabolicarum falsitatum. **O** igitur sancta virgo virginum, sanctum et benedictum triclinium superne majestatis! Quantis laudibus tenemur te laudare! Quantis precibus et lacrymis te inflectere, ut ab his spiritualibus nequitias nos defendas! Tu enim es gloriosum reclinatorium Salvatoris sæculorum, qui ex tua clara carne ac virginea in aula castissimi ventris nobile et honorificum præcinctorium sibi fabricavit ad crudelem mortis principem debellandum. Tu etiam es sanctum, et inviolabile, et intemeratum sancti Spiritus sacrarium, in quo idem Spiritus sanctus reposuit thesauros gratiarum suarum et charismatum; reconditi namque sunt apud te thesauri indeficientes ^e virtutis et gratiæ, pacis et misericordiæ, salutis et sapientiæ, honoris et gloriæ. Adhuc etiam idem Spiritus contulit tibi, ut in nomine tuo *omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, et infernorum, et omnis lingua confiteatur quia tu, Mater Domini nostri Jesu Christi, es in gloria Dei Patris (Philipp. II, 10)*, sedens a dextris amantissimi sponsi, et unici filii tui, immarcescibili corona septem stellarum fulgore radianti insigniter coronata, turmis virginallibus constipata, super omnes sanctos mirificentius exaltata, alternantibus hymnidicis angelorum choris, in liliis perpetuæ virilitatis, infra curiam paradisi, ad quam nos perducatur filius tuus, pro hoc carmen tibi oblatum tuis precibus delinitus.

ORATIO.

Ave, thronus majestatis,
Ave, flos humilitatis,
Et candoris liliū,
Totius divinitatis,
Illibatæ charitatis,
Templum et sacrarium.
Ave, terra virginea,
Sive cœlestis arca,
Gerens florem gratum,
Quam fecundavit spiritus.
Obumbravit divinitus
Verbum incarnatum.
Ut lux aurora vernula
Cœli depellit nubila,
Diei dat splendorem;
^f Sic ortus tuæ claritatis,
In novella jucunditatis
Proferens Salvatorem.
Nos in mortis agonia,
Virgo pro tua gratia
Digneris visitare,
Et ad superna gaudia,
Ubi perennis est gloria,
Post mortem convocare.
Amen.

^d Tu autem illam, etc. Ita Alva, cujus conjectura erat tu autem in illa, longe distat a vera lectione nost. Ms.

^e Ms. nost., *veritatis, et gratiæ*.

^f Sic pro ac habet Ms. nost., in quo paulo infra pro agonia legitur *auguria*.

CAPUT XX.

Positio Chrysoliti lapidis pretiosi in corona Virginis.

Jucundare, Virgo filia Sion, et exulta satis Christi mater et sponsa, quia Dominus est tibi in lucem sempiternam, et filius tuus amantissimus in gloriam tuam. Vox ^a speculatorum caelestium resonet tibi laudem, et jubilus astrorum matutino- rum distillat tibi canticum gloriae et honoris. Et merito quidem, nam luce miserationum tuarum caeli et terra illustrantur. Quis enim, viscerosa mater, vitare potest pietatis tuae dulcedinem? Tuis meritis confunditur diabolus, evacuatur tartarus, illustratur mundus, tripudiat angelus, repletur paradisos. Quas enim gratiarum actiones tibi, regina veneranda, ego indignus peccator potero referre? In tuo sancto ventre latent divina mysteria, in tuo sancto corde Dei arcana, in tuo sancto pectore residet Dei sapientia, in ventre ^b tuae matris gratia fuisti repleta. Nulla sorde unquam polluta, nullo contagio maculata, Deum caste suscepisti, sacra carne induisti, illibate peperisti. Et quia, sacra Domina, protulisti nobis dulcissimum puerum in salutem et gloriam sempiternam, in laudem et gloriam tibi offero Chrysolitum, lapidem pretiosum, ut in loco vigesimo tuae coronae nobili collocetur. Chrysolitus partim aureo colore, partim marino decoratur. In auro pietas, in colore maris amaritudo exprimitur; nam sicut aurum omnia metalla superat, sic pietas omnia exercitia corporalia, promissionem habens vitae, quae nunc est et futurae, et est proprie cultus Dei. Tu igitur, Domina, semper fuisti pia erga miseros, dulcis erga tribulatos, misericors erga pauperes; fuisti etiam, Domina ^c purissima, divino cultui totaliter dedicata, Deum toto corde diligendo, ipsum totis viribus laudando, in eum tendendo, ejus faciem semper quaerendo, ipsum contemplantum, illi inhærendo, illum gustando, et de torrente voluptatis ejus potando; et propter hæc illum in tuo ventre virgineo ^d humanatum portasti, et sine dolore peperisti, sacro ubere lactasti, fientem dulciter consolasti, amiceabiliter nutristi, dulcia illi oscula impressisti, ita ut nullis unquam usibus mancipata fueris nisi divinis. Fuisti etiam ex persecutionibus et tribulationibus filii tui amantissimi amaricata, et ex doloribus et passionibus ejus multum angustiata, et ex ejus morte in anima gladio transfixa, ut tibi fuerat prophetatum, *et tuam ipsius* [Suppl. animam] *pertransibit gladius* (Luc. 11, 35).

ORATIO.

Ergo cum tot insignia de te, Domina, prædicentur, verte sanctum et pium intuitum super me peccatorem miserum, omni gratia privatum. Illustra spiritum meum, recrea pectus meum, accende cor meum, et vivifica animam meam, ^e renova mentem meam. Pia, refice me; prudens virgo, instrue me; lucerna mea, illustra me; virtus mea, conforta me. Per te dirigatur operatio mea, per te gubernetur intentio mea et affectio; intret lux tua in corde meo, et amor tuus in visceribus meis, et claritas tua in præcordiis meis, ut dulciter sapiam de te, et videam, et intelligam quid placidum et ^f acceptum sit coram te omni tempore. Tu, Virgo sanctissima, es arca testamenti, circumtecta ex omni parte auro, in qua sunt omnes thesauri gratiæ et misericordiæ Dei; exterius inaurata virtutibus, interius innocentia et pietate: interius fulgens auro pietatis, exterius rutilans operibus charitatis, et miraculorum claritate. Tota es munda intus in mente,

^a In Alvæ Editione, *especulatorum*.

^b *Dei matris* legitur in Ms. absurdissime.

^c *Piissima*, idem.

^d *Alva, humanatum porta*; Ms. nost., *humanitatum portasti*. Ex utroque vera lectio resultat.

^e *Alva, revoca*.

A tota pulchra exterius in operatione, tota carens macula, tota Deo sociata, divina claritate fulgens, divinis laudibus resultatans. Tu es templum Domini, ubi est omnipotentia in charitate, sapientia in humilitate, benignitas in virtute, soliditas in credulitate, simplicitas in perfectione, castitas in virginitate, sanctitas in actione et opere. Tu es vita mundi, medicina animarum languentium, arbor vitæ in medio paradisi, cujus fructus sanat contritos, reparat languidos, solatur tristes, sustentat imbecilles. Tu es etiam gloria mundi, columna caeli, firmamentum virtutis, romphæa peremptrix diaboli, morsus inferni. Tu extinguis concupiscentias, fructus virtutum germinas, tentatos roboras, caecos illuminas, sitientes potas, esurientes cibas, morientes tuo charactere munis, et salutari ducatu perducis ad gloriam paradisi, quam nobis concedat Filius tuus benedictus. Amen.

CAPUT XXI.

B *Hic Virgo laudatur devote, et Solsequium in ejus corona.*

Sicut sol oriens mundo in altissimis Dei, sic species tua, virgo Maria, in ornamento totius aulæ paradisi: quam speciem concupivit Rex regum, Dominus et princeps regnantium, faciens admirabile commercium, suam nobis deitatem tribuens, nostram capicis mortalitatem, ut paupertatem nostram de stercore erigeret, sceptrisque imperialibus, ac perenni regno illam mirabiliter insigniret. Ideo ab omnibus sanctissima prædicaris, quia omnium bonorum causa nobis effecta es, non solum salutis ^g perpetuæ, verum etiam totius virtutis et sanctitatis vitæ. ^h Ex te das nobis exemplum bonorum operum, et impetras a Domino diversa charismatum [*F.*, *charismata*] gratiarum. Nam per te influit in nobis misericordiæ suæ dulcedinem, suæ pietatis clementiam, et gratiæ ubertatem; per te dispensantur divina charismata, per te reserantur arcana caelestia, in te latent mysteria caelica, ex te manant Ecclesiæ sacramenta. Gaudia accumulans angelis, salutem paras hominibus, pacem terris annuntias, Deum ad misericordiam inclinas. Per te lux cordis infunditur, dulcedo peccatoribus distillatur, mentibus gaudium, tristibus solatium oritur, bravium laborantibus, et corona certantibus. Tu es fructus salvificus, vivo fonte irrigatus, pietatis balsamiticum liquorem distillas. Ex te enim defluunt charitatis aromata, suavitalis unguenta, odoramenta virtutum, et irrigua lacrymarum. Tu cinnamomo fragrantior, tu cedro virtuosior, cypresso redolentior, cibus pigmentorum suavior. Tu animalium speculum, tu nectar angelicum, imperiale ornamentum. Per te fracta sunt tartara, redempta plebs captivata, caelestia patefacta. Ex te prodeunt flores rosarum, et lilia convallium, et omnia genera specierum. Tu sapphirus Indicus, scintillans carbunculus, tu rutilans sapphirus, tu viroris smaragdus. In te sunt thesauri pretiosorum lapidum, fragrantia omnium unguentorum, suavitas omnium aromatum, et claritas omnium stellarum. Virtutes tuæ pretiosiores sunt auro, fragrantiores sunt cinnamomo, pulchriores sapphiro. Merita tua vincunt suavitalitatem unguentorum, decorem ornamentorum regalium. Fecunditas rutilat ut stella matutina, splendet velut luna plena, refulget ut sol ⁱ virtute superna. Ideo pro tantis prærogativis meritorum ego peccator de mea penuria in honorem et gloriam tuam offero tibi Solsequium, florem redolentem et gratum, ut in tua corona affigatur, et in loco vicesimo col-

^f *Mendose* in Alva, *et accepto*.

^g *Alva, perpetuum*.

^h *Excedas* edidit Alva; videbat tamen ipse veram lectionem, quam reperimus in nost. Ms.

ⁱ Ms. nost., *in virtute sua*.

locetur. Solsequium dicitur, quia sequens solem; nam sole super eum veniente, statim applaudendo se illi aperit; eo vero recedente, ^a tristis se in ipso constringit, complicat, atque claudit. Huic assimilaris, virgo purissima. Nam cum sol justitiæ, videlicet Verbum supernum prodiens, nec Patris linquens dexteram, ad opus suum exiens, suscepturus naturam nostram, ingreditur uterum tuum, volens induere carnis nostræ pallium, et ex purissimis tuis sanguinibus sibi fabricare iudumentum, quam gratanter, quam festine illi affectum tuum reserasti, summæ [F. , sinum] mentis dilatasti, desiderium extendisti, et ut diu tecum remaneret, illum amoris amplexibus restrinxisti! Cum vero post mortem suam se a tuis aspectibus absentavit, remansisti tristis et solitaria, dolens et gemebunda, multisque calamitatibus oppressa. Et sicut solsequium est gratum oculis in colore, sic tu ex humilitate et benignitate tua fuisti oculis supernæ majestatis grata, totisque sanctæ Trinitatis aspectui placentissima. Et ut ex odore recreat odoratum, sic tuæ virginittatis fragrantia redoluit angelis, sacris puellis Christi, oblectamentum præbuit Dei Filio, odorem fudit mirificum, et cœlestis Jerusalem cunctis civibus voluptatis spiramentum.

ORATIO.

O igitur, puella virginea, humilitate placida, virtutibus odorifera, charitate ignifera et luminosa! Tu cor devotum mira dulcedine delectas et inebrias, pectus purgas et castificas, animam irradias, et illustras, et serenas, omnia interiora illuminas. In amorem tuum, oro, ut ferveat affectus meus, liqueat anima mea, inflammetur cor meum, gratia tua refoveant viscera mea, dulcore tuo impinguent omnia interiora mea, nunquam deficiat laus tua de ore meo, nec amor tuus de præcordiis meis, nec sanctum nomen tuum de corde et memoria mea, ut te semper sentiam protectricem in tentatione, consolatricem in tribulatione, et in periculis adjutricem, in nubilo illustratricem, in acerbitate dulcoratricem, in adversitate liberatricem, in necessitate subsidium, in conflictu mortis solatium, dux fidelis et socia ad angelorum gaudia. Amen.

CAPUT XXII.

Chrysopasus in corona Virginis.

Una mulier Hebræa fecit confusionem in domo Nabuchodonosor (Judith, xiv, 16). Mulier Hebræa est virgo Maria, virtutum monilibus adornata, ab Abraham patriarcha Hebræa nuncupata; ^b quod de radice Jesse velut virga vernula propagata, florem protulit pulcherrimum Dominum nostrum Jesum Christum, cujus odore resurgit mortui, cujus fragrantia ^c resperguntur cœli et inferi, cujus redolentia recreantur homines universi. Tu vero virga Jesse gracilis, extenuata cœlestibus disciplinis, virga aromatizans fragrantiam charitatis et sanctitatis, virga dominationis et virtutis, confusionem in domo Nabuchodonosor, id est, diaboli fecisti, cum virgam tyrannicam ejus confregisti, extinguens Holofernem ipsius principem, principatum et dominationem ejus ^d a nobis evacuando, crudele jugum ejus a facie olei fecisti computrescere, et ab oppressione nostra sceptrum durissimum deperire. Et ideo beatissima ab omnibus prædicaris, per quam salus datur mundo, gaudium cœlo, honor et gloria Deo, pax peccatoribus, spes lapsis, lux cæcis, Ecclesiæ gratia et benedictio, justis perpetua beatitudo. Propter quod cum sis talis, ac tanta, omniumque bonorum post

Deum nobis causa exstiteris, extollo te laude quintuplici, ut gratia tua dignus merear inveniri. Ave, regina misericordiæ, sponsa Christi, mater Dei, filia summi Patris, amica Spiritus sancti, salus mundi, lumen Ecclesiæ, dulcedo pietatis. Ave, regina virginum, imperatrix angelorum, exsultatio bonorum, amica pacis. Mater virgo, dulcis femina, lucerna justitiæ, doctrina sanctitatis. Ave, rosa placentior, lignum vitæ, lilium paradisi, Trinitatis trichinium, æterni Verbi palatium, felix cœli porta, solamen in merore. Ave, plena gratia, mater pauperum, advocata peccatorum, sceptrum æquitatis, gaudium animæ, pax peccatoris, tripudium et lætitia cordis. Ave, nostra fiducia, firmamentum debiliū, splendor in tenebris, fundamentum fidei, portus indulgentiæ, via penitentiæ, fons dulcedinis, causa nostræ salvationis. Sed quia amplius te honorare cupio, Chrysopasus lapidem pretiosum tibi offero, quem in vicesimo primo loco tuæ coronæ affligere curabo. Chrysopasus aureo pallore refulget, et colore viridi decoratur. ^e Cui quia similis efficeris, debet merito tuæ coronæ affligi. Tu enim tanquam aurum ante Deum rutilasti, et sanctorum operum virore ei complacui. In auro sapientia, in virore virginitas designatur. Fuisti etiam, Domina, virgo pura, virgo sancta, virgo immaculata, mente et corpore illibata. Et quia te virginem Deo dedicasti, primaque illi virginitatem vovisti, scientia et sapientia copiosissimæ datæ sunt tibi; ideo et virgo prudens, et femina sapiens, construxisti domum tuam, non dico, tibi, sed Deo. Nam ille qui in cœlis habet habitationem, specie tua et pulchritudine tua illectus, in tua sancta anima constituit thronum suum, et in tuo alvo virgineo domicilium suum; ubi compegit nostræ substantiæ pallium, quo vicini humani generis inimicum; ex quo traxit sanguinem purpureum, delentem nostræ perditionis chirographum, placentemque nobis Deum Patrem omnipotentem. Sed quia ^f tantæ majestatis habitationem non ornatum minime decet apparere, ille qui in te posuit tabernaculum suum, ornavit te septem donis Spiritus sancti, tanquam septem pretiosorum lapidum nobilissimo ornamento. Primo ornavit te dono sapientiæ, quo tota es elevata in divinis per amorem ecstacticum. Secundo ornavit te dono intellectus, quo in arcanis es dilatata per splendorem hierarchicum. Tertio dono concilii, quo facta es prudens, sagax, et astuta per documentum cœlicum. Quarto dono scientiæ, quo facta es in Scripturis educata per Christi magistrum. Quinto dono fortitudinis, quo sis fortis, constans, et vigorosa contra omnem adversitatem. Sexto dono pietatis, quo sis clemens, pia et viscerosa, propter infusam charitatem. Septimo dono divini timoris, quo sis ^g mens simplex, et timorosa erga tremendam majestatem.

ORATIO.

Et ideo rogo te, clementissima Domina, ut tua gratia muniat frontem meam, illustret sensus meos, corpus castificet, sensus sanctificet, cor inflammet. Virtus intret in animam meam, illuminet conscientiam meam, purifcet carnem meam. Gratia et virtus tua me tueatur in tentatione, me consoletur in tribulatione, mihi assistat in periculo, me protegat a peccato. Gratia tua mihi assistat orando, legendo, meditando, loquendo, comelendo, vigilando et dormiendo. Misericordia et pietas tua remittat mihi debita, cumulet merita, restauret perdita, acquirat mihi bona sine mensura. Gratia et virtus tua illustret mortem meam, repellat hostem meum, eruat me de

^a Idem, velut tristis in se ipso constringens, complicat, etc.

^b Ms. nost., quæ.

^c Respergunt, Alva.

^d A nobile edebat Alva pro a nobis, quod est in Ms.

^e Alva, et quia.

^f Alva, tantæ majestati habitationem non ordinatam. Ms. nost., majestatis . . . non honoratam.

^g Ms. nost., mens mitis, simplex, etc. Credimus legendum mente mitis.

manu inferni, et perducat me ad gaudia paradisi. Amen.

CAPUT XXIII.

Hic Oriona stella splendida in corona Virginis collocatur.

Vidi speciosam sicut columbam, et circumdabant eam flores rosarum, et lilia convallium. Merito, Domina, Spiritus sanctus tuum ascensum in hoc verbo miratur. Tu si quidem es pulchra fide, speciosa facie, decora mente, formosa a sanctitate; simplex ut columba, et candida in anima, omni munditia et innocentia dealbata; quam circumdant astra lucentia angelorum, et apostolorum, rosæ fragrantés martyrum, violæ redolentes confessorum, lilia candida virginum. Est autem rationalis condecencia: nam innocentia et puritas tua excedit innocentiam angelorum, sapientia tua apostolorum intelligentiam, constantia tua martyrum tolerantiam, prudentia tua confessorum solertiam, eastimonia tua virginum continentiam. Quis enim angelus in divinis sic rapitur? Quis apostolus sic in amore succenditur? Quis martyr in patiendo constantior? Quis confessorum in opere virtuosior? Quæ virgo aut sancta femina in castitate mundior? Idcirco cum tam mirabilis existas in omni gratia, volens mihi illam a te, Domina, comparare, præsto tibi Orionam stellam claram et splendidam, ut in ea corona tua illustretur, et in loco vicesimo secundo affigatur. Est autem Oriona stella splendida, pluvie diffusiva. Tu enim, Domina, fuisti Oriona splendida, cum Deum fide concepisti, et splendidior effecta, cum post partum inviolata permansisti; splendidissima, cum in choro gloriæ super choros angelorum et archangelorum exaltata fuisti. Et cum sis cœlestis area compluta, cœlesti rore imbuta, infundis nobis pluviam gratiæ et devotionis, pluviam penitentiae et contritionis, pluviam doloris et lacrymationis, pluviam dulcedinis et consolationis.

ORATIO.

O igitur nobilis et generosa Mater æterni et incarnati Verbi Patris, quæ mundo perduto subvenisti per fructum salvificum, ex immaculata carne tua per candorem virginæum et rorem mirificæ procuratum! O præclara puella in matrem summi Regis ab Æterno et ante sæcula præparata! O regina splendida! a Spiritu sancto in sponsam omnium virtutum monilibus adornatam, a primo diluculo exoptatam, opus mirificum a summo Conditore varietate mirifica vivifica compactum, totius sanctitatis et perfectionis sculptura mirificentius decoratum! Ego indignus et vilis peccator, licet pollutus vitiiis, maculatus concupiscentiis, et inquinatus sordibus, turpatus voluptatibus, involutus tenebris, obscuratus peccatis, vagus corde, instabilis mente, majestatem tuam cupio extollere laudibus, tua sancta merita efferre præconiis, virtutum et gratiarum tuarum insignia titulis glorificare devotis. Sed o tu, Domina, quæ in tuo incessu habes honestatem, in tuo aspectu venustatem, in manibus liberalitatem, in oculis verecundiam, in labiis faciundiam, in auribus clementiam, prudentiam in verbo, sanctitatem in animo, Dei sapientiam in pectore, divina arcana in mente, Verbum Patris, humanatum in ventre, totaque gratiarum omnium ornamentis circumstantiata, intus et extra rutilans decore præcipuo, medere nostris languoribus et infirmitatibus, infunde lumen sensibus, pectus aridum perfunde unctione mirifica, et omnia mea intima illuminatione gloriosa, ut sic sermones sanctos et gloriosos et devotos tibi offeram, et verba flammantia, tuum amorem re. lolaentia tibi devote decantem. Tu enim, Domina, es illa, de qua scriptum est: *Dixit Deus, fiat lux, et facta est lux (Genes. 1, 3)*. O lux pura, lux pulchra, lux illuminans cælestia, illustrans

^a Alva, sanitata.

^b Ms. nost., increati Verbi.

terrestria, terrificans inferna, lux reducens erroneos, lætificans languidos, exhilarans angelos, et omnes curiæ paradisi sanctos et justos! O lux revelans mysteria, detegens absconsa, irradians latebrosa! nostra maculosa detege, nostra ruinoso erige, opacis et nebulosis nostris refugie, infirmantibus da sopitatem [F. sospitatem], mœrentibus jucunditatem, illustra peccatores ad poenitentiam, confidentes et sperantes in te perduc ad gloriam æternam. Amen.

CAPUT XXIV.

Situatio Berylli lapidis pretiosi in corona Virginis.

Facies candelabrum de auro purissimo (Exod. xxv, 31). Tu, Domina gloriosissima, candelabrum hoc fuisti, cui superpositi suam lucernam Dei sapientia, ut amissam quæreret drachmam. Te sibi Jerusalem attentius intuentur, ut currant in odorem unguentorum tuorum, in lumine virtutum tuarum. Tu mensa fuisti per divinæ legis studium et agnitionem. In te fuit propositio panum per patrum exempla, et honorum operum exercitationem. Arca fuisti per gloriosum thesaurum fecunditatis; thuribulum Dei aureum per devotionem orationis, quam totam inducuerat amor æternitatis; urna per circumspeditionem, manna per divini partus suavitatem, virga per regiam auctoritatem, tabulæ testamenti per scientiæ plenitudinem, propitiatorium per affectum pietatis. In Dei tabernaculo nihil erat quod non auro vestiretur. Sic et tu, Domina, quasi tabernaculum es quod sanctificavit Altissimus; tota fuisti aurea, quia charitate plena. Tu es stella maris, quia ad te miseri suspirant, ad te spiritus angelici aspirant. Duo cherubim obumbrantia propitiatorium sunt, Gabriel archangelus, et Johannes evangelista, ante thronum tuum carmina laudis et gloriæ jubilantes. De thuribulo aureo, id est, de tuo pectore virginæ ascendit fumus aromatum in conspectu Domini, quia per te, quæ es mediatrix et advocata nostra præcipua apud Deum, nostra defertur devotio, et per te propitiari nobis ejus dignatur miseratio. Idcirco, ut Deum pro me digneris exorare, illumque mihi propitium reddere, offero tibi Beryllum lapidem pretiosum quo corona tua decoretur, locoque vigesimo tertio situetur. Est autem Beryllus lapis clarus et viridis, efficaciam habens facere hominem gratiosum, et contra hostes invictum reddere. Tu enim, Domina, hunc lapidem quodammodo representas; nam per donum sapientiæ fuisti clara et splendida, nulla macula denigrata, nulla sorde unquam polluta, nullo vitio, contentabrata; sed per gratiam supernæ illuminationis fuisti, velut quædam emanatio Dei omnipotentis, clara et sincera, in qua nihil inquinatum incurrit. Clara fuisti in anima, in vultu lucida, in corpore nitida, in facie angelica; clara ad discernendum ambigua, clarior ad cognoscendum mysteria, clarissima ad intelligendum et speculandum divina. Et quia æternam Dei sapientiam gestasti in tuo corpore humanatam, habes venerationem inclytam, claritatem perpetuam, et gloriam incorruptam Dei; et gratia, qua fuisti repleta, fecit te semper virentem et viridem, producendo germen justitiæ, florem innocentie, fructum misericordiæ. Tu enim emisisti folia bonæ voluntatis, lilia castitatis, violam pietatis, rosas patientiæ et virtutis, poma sanctæ et perfectæ charitatis. Ex abundantia etiam tuæ pietatis et misericordiæ tuos servientes, in te confidentes, facis per bona opera Deo et angelis gratiosos et placidos, et contra impetus demonum per fidei constantiam stare fortes et invictos, cœlesti gloria et corona præmianlos. Amen.

^c Edificavit, Alva.

^d Decet gloria in Alva Edit.

CAPUT XXV.

Camamilla, flos decorus coronæ Virginis in ultimo loco.

Fecit rex Salomon thronum de ebore grandem, et restitit eum auro fulvo nimis, qui habebat sex gradus (III Reg. x, 18). Salomon noster, Christus Rex pacificus, sapientia singularis, amabilis gloria et potentia, thronum sibi ædificavit, tuum videlicet uterum, in quo ineffabilis illa majestas requievit. Thronus eburneus fuisti, quia tria sunt in ebore quæ plenissime in te fuerunt. Est enim mirabilis candoris, natura frigidus, de casto nascitur elephante. Ita et tu, gloriosissima Virgo, candida fuisti, qui ab omni potatione segregata; frigidissima, quia ab æstu carnalis concupiscentiæ elongata, de castis patriarcharum amplexibus generata. Grandis ideo diceris, quia si multa in creaturis magna sunt, nihil tamen tam magnificum fecerunt opera digitorum Dei. Auro fulvo vestiris, quia purissimo sapientiæ nitore coloraris. Sex gradus throni sunt sex opera misericordiæ, quibus tu, Virgo gloriosa, plena existitisti, quæ opera in tuo bono filio expendisti. Nam ipsum esurientem pavisti, lacte virgineo potasti, eum in thalamo tui ventris excepisti, nudum in pannis involvisti, infirmum vaglientem sacro ubere recreasti, in carcere nostræ mortalitatis positum nutristi et fovisti. Dæe manus thronum complectentes, duæ vitæ sunt, scilicet activa et contemplativa, a quæ in te cum catena charitatis conjunguntur. Duo leones sunt Gabriel archangelus et Joannes evangelista, quorum alter dexteræ tuæ, alter sinistræ casti deputati sunt. Leones dicuntur propter rugitum altisonæ eructationis, quorum unus dicit: *Ave, gratia plena*, etc. (*Luc. 1, 28*). Alius dicit: *In principio erat Verbum*, etc. (*Joan. 1, 1*). Vere non est simile opus in omni creatura compositum, quia istud ordines angelorum transcendit. Ideo excellentissima Domina, extollens et transcendens omnia, tanquam nobilissimæ imperatrici promisi tibi coronam fabricare, non qualem decuit, sed qualem mea exiguitas invenire vel cogitare potuit, in ejus loco ultimo restat collocare Camamillam pro ejus congruo complemento. Est autem Camamilla flos candidus, sphaericus et rotundus, odore gratus, quodam in medio aureo nodulo decoratus. Huic, Domina, congrua similitudine compararis; nam in anima es dealbata per innocentiam,

^a Alva, quod in te.

^b Alva, pretiosior.

^c Deerat scientia in Alvæ Edit. Quare suspicabatur legendum tuus intellectus.

^d Ms. nost., lux vera mundum, etc.

^e Alva, populorum.

^f In Ms. nostro ita desinit hic tractatus: *Explicit. Deo gratias.* Deinde hæc habentur: « Arripe eam et exalabit te; glorificaveris ab ea cum eam fueris

A in conscientia munda et nitida per fidem rectam, in corpore candida et decora per castitatem virginæam. Ideo ut regina speciosa, sicut columba liliis virginæis constipata, una cum eis cantas canticum novum ante Agnum, super montem Sion stantem, super thronum Patris sedentem, quod nemo cantare potest, nisi in albis ambulantes, nomen Agni et Patris ejus scriptum habentes in frontibus suis. Quia, ut dicitur, veritas non quærit angulos. Propter veritatem et mansuetudinem, et justitiam, pro quibus mirabiliter te deduxit Christi dextera, dicta es rotunda, non angularis. Sed et tuarum virtutum fragrantia superat omnia genera aromatum, odor tuæ pietatis et misericordiæ super thus et balsamum, redolentia tuæ charitatis et amicitia vincit suavitatem omnium unguentorum. In medio tui pallore aureo rutilans, quia sapientia cordis tui est ^b speciosior sole, prudentia cordis tui et pectoris est splendidior luna, tui intellectus ^c scientia super omnem dispositionem stellarum rutilat decore mirabili. Nec mirum, si fulges et rutilas sapientia, cum sempiternam sapientiam Dei Patris in tuis castis visceribus de Spiritu sancto conceperis, ipsamque carnem velatam in salutem nostram mundo protuleris. Hæc igitur sapientia incarnata est ^d lux mundum illuminans, peccatores salvans, cœlestia irradians, homines et angelos perpetuo federe connectens et copulans.

^B Igitur de hac corona, quam tibi, Mater Dei, virgo perpetua, pollicitus sum, me dixisse hucusque sufficiat. Et si quid bene, et prout materis competit, dicere potui, illud divinæ gratiæ meritisque tuis ascribo. Quæ vero minus recte seu minus caute protuli, meæ insipientiæ imputo, atque peccatis meis. Et quia tantam majestatem indigne paucis [F., pavel] contrectasse, veniam peto. Indulge, purissima, poenitenti et supplicanti te, ex malitia non offendenti, sed de tua benignitate confidenti, seu presumentem. Cum sis regina misericordiarum, advocata peccatorum, excusatrix criminum, defensatrix pupillorum, quæ in sede imperiali resides, cum unigenito tuo Domino nostro Jesu Christo regnas laudanda et glorificanda, per infinita sæculorum sæcula. Amen.

^C *Explicit liber de laudibus et honore beatæ virginis Mariæ ex viginti quatuor lapidibus in coronæ suæ positi capiti gratis Domino nostro Jesu Christo Salvatori totius mundi.*

amplexatus; dabit capiti tuo augmenta gratiarum et corona inclita proteget te. Gloria in excelsis Deo, gratiarum actio, et vox laudis; qui nunc per oracula de celo lapsa, nunc per prophetica mysteria, nunc per lucem evangelicam, nunc per apostolicam tubam multifarie multisque modis [Forte suppl. provocat nos] ad amorem virginis Mariæ, reginæ angelorum serenissimæ.

CONTINUATIO CHRONICORUM B. ISIDORI

S. HILDEFONSO SUPPOSITA.

PRÆFATIUNCULA AD LECTOREM.

Lucas Tudensis episcopus, qui jussu Berengariæ reginæ Chronicon mundi scribere aggressus est sæculo xiv, primus fuit qui illius operis quasi fundamenta jacturus, post chronicon ab Isidoro scriptum usque ad Sisecuti regnum, nobis obstruit presentem prosecutionem Chronicorum, tanquam ab Hildefonso Toletano presule compositam, cujus operis nulla anterior exstabat memoria. Unde Tudensis illud hauserit, incertum est. Sunt qui cum Laurentio de Padilla putant totum id quod sub Hildefonsi nomine venditavit, fuisse ab illo confectum. A nobis nunquam impetrabunt ut de viro probo temere cogitemus: mirari tamen satis non possumus tantam viri credulitatem, qui tot fabularum portenta non viderit, quibus hæc historiæ pars tota